

Aktualizovaný strategický rámec Česká republika 2030 s výhledem do roku 2050

Obsah

Vize: Česká republika v roce 2030.....	2
Smysl dokumentu a způsob jeho implementace.....	3
Principy udržitelného rozvoje	5
Lidé a společnost.....	6
Vize	6
Cíle.....	6
Hospodářský model.....	14
Vize	14
Cíle.....	14
Odolné ekosystémy	21
Vize	21
Cíle.....	21
Obce a regiony	25
Vize	25
Cíle.....	25
Globální rozvoj.....	31
Vize	31
Cíle.....	31
Dobré vládnutí	35
Vize	35
Cíle.....	35

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Aktualizace Strategického rámce *Česká republika 2030* proběhla v rámci projektu *Mechanismy prosazování udržitelného rozvoje ve státní správě*, reg. č.: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/00014042.

Vize: Česká republika v roce 2030

Česká republika je demokratickým, právním státem založeným na respektu k osobní i ekonomické svobodě, občanským, politickým, hospodářským a sociálním právům svých obyvatel a rozvíjejícím svou kulturně danou identitu. Prozápadní charakter České republiky je formován zvyšováním kvality života každého jednotlivce i společnosti jako celku, přičemž je tento rozvoj udržitelný a respektuje potřeby současných i budoucích generací. Stát a veřejné politiky vytvářejí podmínky pro zlepšování kvality života obyvatelstva a cíleně pomáhají zlepšovat kvalitu života potřebným skupinám. Tyto politiky respektují přírodní limity, chrání biologickou rozmanitost a přispívají k naplňování dekarbonizačních cílů prostřednictvím spravedlivé transformace. Cíleně také napomáhají dosažení těchto hodnot jinde ve světě. Česká republika je soudržnou, aktivní a podnikavou společností rovných příležitostí, která minimalizuje strukturální a sociální nerovnosti. Veřejná správa je moderní a štlhlá. Společnost a systémy rozhodování jsou odolné a pružné, schopné včas rozpoznat možná rizika a racionálně reagovat na neočekávané změny a měnící se dynamiku globálního vývoje. Odolnost společenských vazeb a struktur a věcné řešení domácích i globálních problémů jsou posilovány diskusí a dohodou. Česká republika má udržitelný demografický vývoj, udržitelné veřejné finance a hospodaří s dlouhodobě vyrovnanými rozpočty. Plnění cílů ČR 2030 se děje v rámci schvalovaných výdajových limitů jednotlivých rozpočtových kapitol.

Smysl dokumentu a způsob jeho implementace

Česká republika 2030 s výhledem do roku 2050 (ČR 2030 či neformálně Česko 2030) je zastřešující rozvojový rámec odrážející dlouhodobé priority ČR, překračující hranice volebních období. Je zároveň konkrétní a na míru ČR upravenou operacionalizací mezinárodního závazku, který má ČR vůči Agendě 2030 OSN - Cílům udržitelného rozvoje (SDGs). Původní verzi ČR 2030 vláda přijala v roce 2017.¹ V roce 2024 vláda schválila aktualizovanou verzi.

ČR 2030 pokrývá tři pilíře udržitelného rozvoje, tedy témata sociální, ekonomická i environmentální, současně také tři úrovně vládnutí, tedy mezinárodní, národní (vč. fungování státní správy) a regionální (vč. fungování krajské a místní samosprávy). V každé oblasti je formulována vize konečného stavu, ten je ještě konkretizován strategickými a specifickými cíli.

ČR 2030 je konsenzuálním rámcem pro zpracování strategií veřejné správy a zaměřuje dlouhodobou práci veřejné správy vůči jedné sadě obecných cílů. Konkrétní kroky směřující k naplnění cílů ČR 2030 jsou v gesci příslušných ministerstev a Úřadu vlády ČR a jsou obsahem sektorových a tematických strategií.

Případná „bílá místa“ v dosahování cílů ČR 2030 (*policy gaps*) a oblasti, kde je třeba akcelarovat postup, se pokrývají opatřeními samostatných implementačních plánů, jejichž vznik iniciuje MŽP.² MŽP má rovněž za úkol zajišťovat základní meziresortní koordinaci naplňování ČR 2030. K tomu účelu mu slouží síť kontaktních bodů (tzv. *focal points*)³ a Rada vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR). RVUR slouží také jako hlavní platforma diskuse s organizovanou veřejností/stakeholdery. Užší spolupráce v tomto směru funguje s Českým statistickým úřadem (oblast indikátorů), Ministerstvem pro místní rozvoj (MMR) (oblast strategického řízení) a Ministerstvem zahraničních věcí (MZV) (oblast vnějšího rozměru koherence politik a mezinárodní aktivity).

Dosahování cílů ČR 2030 se vyhodnocuje jednou za 3 roky.⁴ Za evaluaci pokroku v dosahování cílů, jakož i návrh postupu, který by z těchto evaluací měl vyplývat je odpovědné MŽP. Všechny dostupné indikátory pro sledování změn cílů jsou veřejně dostupné na webu <https://www.sdg-data.cz/>. Spolu s nimi jsou on-line publikovány i indikátory kvality života. Data jsou pravidelně aktualizována ČSÚ.

V návaznosti na schválení aktualizace ČR 2030 budou v letech 2024–2025 revidovány strategické dokumenty ČR na národní úrovni a navrženy takové úpravy, které zajistí soulad s ČR 2030 a přínos pro naplňování cílů ČR 2030.⁵ Vedlejším produktem této konsolidace by mělo být zmenšení počtu strategických dokumentů a zpřehlednění jejich struktury. Současně budou analyzovány náklady dosažení cílů ČR 2030, resp. klíčových sektorových a tematických strategií. Nastavení veřejných financí včetně realizace fiskální konsolidace k zajištění

¹ Usnesení vlády ze dne 19. dubna 2017 č. 292 ke Strategickému rámci Česká republika 2030. První Strategii udržitelného rozvoje přijala vláda ČR již v roce 2004.

² První implementační plán byl schválen v roce 2018, viz Usnesení vlády ze dne 17. října 2018 č. 669 o Implementačním plánu Strategického rámce Česká republika 2030. 2. implementační plán Strategického rámce Česká republika 2030 pro roky 2023–2025 byl schválen v roce 2022, viz Usnesení vlády ze dne 14. září 2022 č. 766 o 2. implementačním plánu Strategického rámce Česká republika 2030 pro roky 2023–2025.

³ Usnesení vlády ze dne 17. října 2018 č. 669 o Implementačním plánu Strategického rámce Česká republika 2030.

⁴ První hodnotící zpráva (Zpráva o kvalitě života a její udržitelnosti) byla připravena v roce 2020 a schválena v roce 2021, viz Usnesení vlády ze dne 25. ledna 2021 č. 68 o Zprávě o kvalitě života a její udržitelnosti. Druhá hodnotící zpráva (2. zpráva o kvalitě života a její udržitelnosti) byla schválena v roce 2024, viz Usnesení vlády ze dne 7. února 2024 č. 91 k 2. zprávě o kvalitě života a její udržitelnosti.

⁵ Národní plán obnovy, rozšíření komponenty 4.4 Zvýšení efektivity výkonu veřejné správy.

dlouhodobé finanční udržitelnosti bude moci probíhat bez kolize s naplněním dlouhodobých priorit ČR.

V rámci doporučené periodicity ČR v roce 2025 a 2029 podstoupí na půdě OSN pravidelný Národní dobrovolný přezkum (*Voluntary National Review, VNR*), kterým podává ostatním státům zprávu o svých aktivitách ve věci mezinárodního závazku k *Agendě 2030 OSN - Cílům udržitelného rozvoje (SDGs)*.⁶

Harmonogram implementace ČR 2030:

Rok	Aktivita
2025	dokončení revize strategií ve vztahu k naplňování ČR 2030 a návrh dalšího postupu předložený vládě 3. dobrovolný národní přezkum (VNR)
2026	kontrola splnění opatření 2. implementačního plánu (na léta 2023-25)
2027	průběžná evaluace ČR 2030 (hodnotící zpráva) příprava 3. implementačního plánu (na léta 2028-30) a jeho předložení vládě ke schválení
2029	4. dobrovolný národní přezkum (VNR)
2030	kontrola splnění opatření 3. implementačního plánu (na léta 2028-2030) evaluace ČR 2030 (hodnotící zpráva) případná aktualizace ČR 2030 pro další období / tvorba nového strategického rámce rozvoje v návaznosti na mezinárodní diskuse ohledně globálního rozvojového rámce OSN navazujícího na <i>Agendu 2030</i>

⁶ ČR podstoupila přezkumy v roce 2017 a 2021.

Principy udržitelného rozvoje

Tento dokument formuluje dlouhodobé priority, které reagují na problémy a výzvy ČR⁷, zasazené do rámce udržitelného rozvoje. Ty se mohou případně dle aktuální společenské situace změnit. Dokument neobsahuje celou šíři tvorby veřejných politik, a proto zároveň doporučuje několik základních principů, kterými je vhodné se řídit, pokud nejsou stanovena přesnější vodítka:

- Uvažujme o problémech komplexně a zohledňujme v rozhodování dopady možných řešení.
- Chraňme životní prostředí pro současné i budoucí generace a respektujme při tom omezenost všech zdrojů.
- Respektujme lidská práva a podporujme rozmanitost.
- Participujme, diskutujme a budme přitom transparentní.
- Učme se ze zkušeností i od sebe navzájem.
- Mysleme dlouhodobě a globálně, jednejme lokálně.
- Nenechávejme nikoho pozadu.

⁷ Pro původní verzi z roku 2017 šlo o analýzu, která byla součástí materiálu. Další vývoj zachytily hodnotící zprávy z let 2021 a 2024, viz poznámka pod čarou 4.

Lidé a společnost

Vize

Česká republika je moderní společností vzdělaných, odpovědných a aktivních obyvatel. Společnost je soudržná díky funkčním rodinám a participujícím komunitám, dostatečné nabídce důstojné práce, dostupné kvalitní zdravotní a sociální péči, rovnému přístupu ke kultuře a efektivnímu vzdělávacímu systému, který umožňuje každému dosáhnout individuálního maxima vzdělání a podporuje rozvoj přenositelných kompetencí. Sociální vyloučení je minimalizováno. Lidé žijící v této společnosti dávají přednost zdravému životnímu stylu, žijí ve zdravém prostředí a upřednostňují uvědomělou spotřebu.

Cíle

1. **Společenské klima je vůči rodinám a dětem všestranně příznivé, bariéry jsou minimalizovány. Rodina, rodičovství, manželství a partnerství požívají zvláštní ochrany a společenského ocenění, a to rovněž s ohledem na nejlepší zájem dítěte.**
 - 1.1 **Vhodné socioekonomické podmínky podporují dobré fungování rodin. Zaměřují se na finanční zajištění rodiny, slučitelnost práce a rodiny a služby péče o děti i seniory. Umožňují tak získat dostatek volného času pro zkvalitňování rodinných vztahů.**

Příznivé podmínky pro rodinu jako zdroj prosperity a soudržnosti společnosti je nutné zajistit skrze komplexní systémová opatření, jež umožní naplnění individuálních rodinných aspirací včetně počtu dětí bez rizika zhoršení životní úrovně či jiných společenských hrozeb. Součástí je ocenění důležité úlohy rodin v ekonomickém systému a komplexní chápání rodinné politiky jako významného prorůstového prvku a zároveň programu dlouhodobých investic do lidského kapitálu v podobě budoucí generace s cílem udržení demografické stability. S tím souvisí přiměřená finanční kompenzace práce a nákladů spojených s péčí a výchovou dětí ze strany společnosti a zohlednění zvyšujících se nákladů a hodnoty souvisejících ušlých příležitostí. Klíčová je dostupnost služeb péče o nejmladší i nejstarší a rozšíření nabídky částečných a flexibilních pracovních úvazků, které umožní rodičům skloubit péči o rodinu a ekonomickou aktivitu. Důraz bude kladen také na změnu přístupu zaměstnavatelů k zaměstnancům pečujícím o rodinu, a to včetně podpory mužů v pečující roli.

- 1.2 **Rodinám se specifickými potřebami je věnována zvláštní pozornost. Jsou přijímána cílená opatření přispívající k rovnému přístupu ke vzdělávání a uplatnění členů těchto rodin na trhu práce i ve společnosti a k odstraňování všech dalších bariér, kterým čelí.**

Rodiny s jedním rodičem, rodiny s více dětmi, rodiny se členy se zdravotním postižením či dalšími specifiky jsou nejvíce ohroženy propadem životní úrovně ve smyslu absolutní i relativní chudoby v rámci stejné příjmové kategorie a mohou být i jinak znevýhodněné. Proto je zásadní se v rámci rodinné politiky kromě obecných rodinných opatření ještě speciálně zaměřit na jejich odlišné potřeby. Cílená opatření s ohledem na jejich specifické potřeby se zaměří na eliminaci rizika propadu životní úrovně, případné chudoby nebo sociálního vyloučení, a to včetně zajištění rovného přístupu ke vzdělávání a na trh práce. Důležitá je také dostupnost sociálních a dalších služeb, ale i umožnění participace na veřejném životě a chodu společnosti.

1.3 Součástí podpory rodin je primární prevence v oblasti partnerských, rodičovských a širších rodinných vztahů za účelem zvyšování kvality a stability vztahů v rodině a předcházení rizikovým jevům.

Primární prevence v oblasti partnerských, rodičovských a širších rodinných vztahů je klíčová pro zajištění stability a kvality rodinného života, ale i duševního zdraví a pohody. Cílem je předcházet rizikovým jevům, jako jsou závislosti, konflikty nebo domácí násilí, které ohrožují rodinné soužití a mohou vést k rozpadu rodiny. Programy zaměřené na rozvoj zdravých a respektujících vztahů přispějí k posílení stability rodiny a kvality jejího fungování ve všech jejích oblastech a životních fázích, aby jako základní jednotka ve společnosti mohla co nejlépe plnit své funkce.

1.4 Ve společnosti je nízká tolerance domácího násilí, tělesného trestání a duševního strádání. Specifická pozornost je věnována zranitelným skupinám jako jsou děti, senioři či osoby ve znevýhodněném postavení.

Násilí nemá v rodinných a partnerských vztazích místo. Opatření budou zahrnovat zejména preventivní programy zaměřené na výchovu k posilování empatie a respektu k druhým a netoleranci násilí. Zajištění bezpečného a podpůrného prostředí pro ohrožené skupiny bude prioritou, a to nejen prostřednictvím posílení právní ochrany, ale také poskytováním dostupných služeb, které podporují jejich fyzické a duševní zdraví a pomáhají předcházet marginalizaci.

2. Technologický a sociální rozvoj rozšiřují přístup k důstojné práci.

2.1 Trh práce vykazuje na celostátní i regionální úrovni nižší strukturální nerovnováhy, zmírňuje se polarizace trhu práce i její společenské dopady.

K eliminaci socioekonomických nerovností na trhu práce a jejich dopadů přispějí opatření podporující rekvalifikaci a celoživotní vzdělávání, která zvýší profesní mobilitu a přizpůsobivost pracovní síly na měnící se požadavky trhu práce. Bude důležité využít možností technologického rozvoje nejen ve prospěch produkce, ale i zaměstnanců a eliminovat situace, kdy by tento vývoj vedl k jejich vyloučení z trhu práce. Regionální rozvojové programy rovněž posílí lokální ekonomiky, což přispěje k vyrovnání příležitostí a stabilizaci pracovního trhu napříč různými oblastmi.

2.2 Přístup k důstojné práci se rozšiřuje i pro skupiny, které jsou na trhu práce dosud znevýhodněné.

U skupin, které byly dosud na trhu práce znevýhodněné, jako jsou např. ženy-matky, mladí lidé do 24 let, osoby nad 50 let, senioři, cizinci a lidé se zdravotním postižením, bude rozšířen jejich přístup k důstojné práci. Dojde k rozvoji flexibilních neprekarizovaných forem zaměstnání, cílených rekvalifikačních a integračních programů a opatření vedoucích ke

snižování platové nerovnosti mezi muži a ženami a podpoře sladování rodinného a pracovního života. Klíčovou roli budou hrát také iniciativy zaměřené na zvýšení participace žen na vedoucích pozicích a podporu rovných příležitostí pro všechny zaměstnance. Trh práce bude otevřený pro zaměstnávání osob v důchodovém věku, kterým tak i nadále přetrvá možnost být produktivní a předávat své zkušenosti dále.

2.3 S obecnou mírou nezaměstnanosti se zároveň snižuje i podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkové nezaměstnanosti.

Aktivní politika zaměstnanosti se zaměří na rozšíření nabídky rekvalifikací a zvyšování kvalifikace pracovní síly, ale i na prohlubování motivace a psycho-sociální adaptaci, čímž se usnadní efektivní návrat dlouhodobě nezaměstnaných na trh práce. Bude akcentován individuální přístup a poskytování cílené podpory dlouhodobě nezaměstnaným prostřednictvím poradenství, vzdělávacích programů, ale i spolupráce s lokálními zaměstnavateli. Díky rozvoji celoživotního vzdělávání a inkluzivity trhu práce dojde i ke snížení počtu mladých osob, které nepracují ani nestudují.

2.4 Minimalizuje se míra prekarizace a nedobrovolné flexibilizace práce, a to i u činností vykonávaných prostřednictvím ekonomiky platform a jiných nových atypických forem práce.

Stát podpoří legislativní úpravy, které definují jasné podmínky zaměstnávání a eliminují tak prekarizaci práce. Klíčová opatření zahrnou zajištění pracovních práv a ochrany pro pracovníky zapojené do všech forem zaměstnání včetně nových flexibilních úvazků. Důraz bude kladen na zajištění důstojné práce, spravedlivé odměňování, kariérní rozvoj, stabilitu zaměstnání a bezpečnost práce. Klíčová bude kontrolní úloha Státního úřadu inspekce práce a dalších přidružených subjektů. Stěžejní bude také šíření osvěty o pracovně-právních otázkách a motivace zaměstnanců k domáhání se svých práv.

2.5 Imigrační a integrační politika klade důraz na přilákání kvalifikovaných cizinců a cizinek a posiluje nabídku pracovních sil významnou pro inovace. Veřejné politiky také podporují návrat českých občanů a občerek ze zahraničí.

Migrační politika zahrne vytváření příznivých podmínek pro integraci kvalifikovaných cizinců na český pracovní trh, a to včetně zjednodušení procesu uznávání zahraničního vzdělání. Současně veřejné politiky budou podporovat návrat českých občanů a občerek ze zahraničí tím, že nabídnou srovnatelné podmínky, ať už jde o pracovní příležitosti, mzdy nebo kvalitu života. České vysoké školy budou nabízet stipendia i pro nadané studenty z rozvojových zemí.

3. Strukturální nerovnosti ve společnosti jsou nízké.

3.1 Dlouhodobě se snižuje podíl osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením.

Česká republika se dlouhodobě zaměřuje na snižování podílu osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením prostřednictvím komplexních opatření zahrnujících zlepšení přístupu k zaměstnání, vzdělání, sociálním službám a bydlení. Stabilní sociální systém poskytne oporu a pomoc nejvíce ohroženým skupinám, jako jsou rodiny s nízkými příjmy, senioři či osoby se zdravotním postižením a děti odcházející z ústavní péče. Tyto snahy budou podpořeny programy zaměřenými na rozvoj regionů a komunit, které mají za cíl zlepšit životní podmínky a sociální integraci znevýhodněných osob.

3.2 Příjmová nerovnost je nízká a je kladen důraz na udržení silné střední vrstvy.

Udržet nízkou příjmovou nerovnost jako zdroj společenské stability a posílit střední vrstvu znamená zavést komplexní a koordinovaná opatření napříč různými oblastmi, zvláště trhem práce, vzdělávacím systémem, systémem sociálního zabezpečení, bytovou politikou a daňovou politikou.

3.3 Snižuje se genderová nerovnost.

Budou prohloubeny snahy o rovnost příležitostí a snížení nerovností mezi muži a ženami ve všech oblastech života. Klíčová opatření budou cílit na eliminaci diskriminace žen na trhu práce, a to zejména skrze snižování platových rozdílů, podporu žen na vedoucích pozicích a zvyšování dostupnosti služeb péče o děti i podporu nabídky flexibilních úvazků a práce z domova za účelem sladování pracovního a rodinného života, ale i ocenění a kompenzaci neplacené domácí práce, péče a výchovy dětí, kterou častěji vykonávají ženy. Součástí těchto snah bude také odbourávání překážek (včetně časových a finančních aspektů i genderových stereotypů) a podpora a ocenění mužů v aktivnější účasti na rodinném životě. To je zároveň důležité pro stabilitu a kvalitu partnerských vztahů v rodině a také z hlediska vývoje dítěte od prvních okamžiků života a přispívá ke snižování rozdílů mezi ženami a muži v oblasti péče i pracovní kariéry. Důraz bude kladen také na vytváření legislativních rámců a politik, které potírají domácí násilí a násilí na ženách a zajišťují spravedlivé zacházení a rovnost žen a mužů rovněž v pracovním prostředí, vzdělávání i veřejném životě.

3.4 Je zajištěn rovný přístup k osobám ohroženým diskriminací.

Diskriminace v různých oblastech života může postihovat jedince i skupiny na základě charakteristik jako jsou např. rasa, pohlaví, věk, zdravotní postižení nebo sociální status. Klíčová opatření zahrnou legislativní úpravy zajišťující ochranu před diskriminací, a to včetně snah o eliminaci vícečetné diskriminace, posilování informovanosti a vzdělávání veřejnosti o rovnosti a společenské rozmanitosti. Důležité bude také přijímání mezinárodních závazků o potírání diskriminace a zavádění programů a politik, které podpoří jak prevenci diskriminace, tak integraci znevýhodněných skupin do společnosti. Zásadní bude dostupnost poradenství a veřejná opora pro oběti diskriminace. Snahy budou založené na spolupráci s neziskovými organizacemi a komunitními centry.

4. Vzdělávání rozvíjí individuální potenciál jedinců a jejich schopnost zvládat i ovlivňovat změny a podporuje soudržnou společnost orientovanou na udržitelný rozvoj.

4.1 Vzdělávací systém je inkluzivní a vzájemně prostupný, neselektuje žáky a žákyně v útlém věku na talentované a netalentované a omezuje závislost vzdělávacích drah a výsledků na jejich socioekonomickém zázemí.

Česká republika bude prohlubovat prostupnost a inkluzivitu vzdělávacího systému a bude aktivně vyvíjet opatření omezující vliv socioekonomického zázemí žáků a studentů na jejich vzdělanostní aspirace a výsledky. Cílem bude zajistit rovné příležitosti pro všechny děti, bez ohledu na jejich talent, původ či finanční situaci rodiny. Bude rozvíjen potenciál pro dosažení osobního maxima každého žáka prostřednictvím přizpůsobení vzdělávacích metod jejich individuálním potřebám. Systém podpoří diverzitu v učebních přístupech a poskytne podpůrné programy, které pomohou odstranit překážky ve vzdělávání pro znevýhodněné žáky, čímž se

zvýší šance na úspěšné vzdělání pro všechny žáky a studenty bez ohledu na jejich socioekonomický původ.

4.2 Systém vzdělávání podporuje učitele, učitelky a další vzdělavatele, aby ve vzdělávání dokázali přinášet potřebné změny a převzít roli průvodců účastníků vzdělávání v měnícím se světě. Je otevřený intenzivnímu kontaktu s reálným světem a zapojuje všechny aktéry ve vzdělávání.

Systém vzdělávání v České republice aktivně podpoří pedagogické pracovníky, zaměří se na jejich profesní rozvoj a poskytne jim potřebné zdroje a školení, aby mohli účinně reagovat na dynamické změny ve společnosti a technologický pokrok. Podpoří je též v zavádění inovativních vzdělávacích přístupů. Vzdělávací systém bude navíc otevřený intenzivnímu kontaktu s reálným světem, což zahrne spolupráci s různými aktéry ve vzdělávání, jako jsou rodiče, komunity, podniky a neziskové organizace. Tím se zajistí, že vzdělávání bude praktické, relevantní a propojené s reálnými životními situacemi.

4.3 Vzdělávání zajišťuje každému přístup k rozvoji přenositelných kompetencí, potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. Systém zahrnuje přiměřený všeobecný základ nezbytný pro další vzdělávání, zapojení do společnosti i pro porozumění vzájemné provázanosti současného světa.

Přenositelné kompetence jsou nezbytné pro aktivní a kvalitní život napříč občanskou, profesní i osobní sférou. Vzdělávací systém podpoří rozvoj základních kompetencí a schopnost aplikovat je na reálné problémy. Důraz bude kladen na rozvoj kritického a analytického myšlení, schopnost efektivní komunikace, a schopnost osvojovat si stále nové dovednosti. Nastavení systému poskytne všem adekvátní všeobecný základ, který je nezbytný pro další vzdělávání, zapojení do společnosti a porozumění složitým vzájemným vztahům v globalizovaném světě. Všichni studenti získají základní znalosti potřebné k podpoře udržitelného rozvoje a k informační a finanční gramotnosti.

4.4 Systém celoživotního učení je veřejně garantovaný a široce dostupný. Zaměřuje se jak na profesní vzdělávání, tak na vzdělávání v oblasti přenositelných dovedností.

Systém celoživotního učení v České republice zajistí přístup ke vzdělávacím příležitostem po celý život pro každého občana. Tento systém se zaměří nejen na profesní vzdělávání, které pomůže jednotlivcům udržet si dovednosti důležité na trhu práce, ale také na rozvoj přenositelných dovedností, jako jsou kritické myšlení, komunikace a schopnost aplikovat nabyté kompetence na reálné problémy. Tímto způsobem celoživotní učení posílí osobní rozvoj, profesní flexibilitu a aktivní zapojení do společnosti, což přispěje k adaptabilitě jednotlivců na rychle se měnící podmínky moderního světa.

5. Zdraví všech skupin obyvatel se zlepšuje.

5.1 Zvyšuje se délka života ve zdraví u všech skupin obyvatel České republiky.

Je žádoucí i nadále pokračovat ve změnách, které vedou k prodloužení délky života ve zdraví, což přinese benefity pro společnost nejen v oblasti zdraví, ale také v ekonomické a sociální oblasti. Základem zdravotní politiky České republiky je podpora zdraví během celého života, tedy dlouhodobý pravidelný systematický přístup k ochraně a podpoře zdraví, zdravého životního stylu a primární prevence nemocí. Zdravotnictví by mělo prioritně plnit funkci preventivní a snažit se o to, aby lidé nemocem předcházeli. V této souvislosti bude důležité

nadále rozvíjet zdravotní gramotnost obyvatelstva, posilovat institut osobní odpovědnosti spolu s autonomií v rozhodování pacienta, a to za předpokladu pozitivní motivace například skrze fondy prevence zdravotních pojišťoven. Tyto základní teze budou podpořeny i postupnou digitalizací českého zdravotnictví nebo vytvořením klinických doporučených postupů.

5.2 Snižují se vlivy způsobující nerovnosti v oblasti zdraví.

Je třeba snížit nerovnosti v oblasti zdraví obyvatel nezávisle na jejich socioekonomickém postavení či místu bydliště. Bude tedy i nadále potřeba optimalizovat síť poskytovatelů zdravotních služeb, a to včetně rozšíření přeshraniční spolupráce tak, aby byla zajištěná zdravotní péče i v pohraničních oblastech. Součástí tohoto procesu je potřeba nejen zavést hodnocení kvality a standardizaci péče, ale i rozšířit elektronizaci zdravotnictví, díky které se zjednoduší předávání dat mezi zdravotnickými zařízeními. Součástí snižování nerovnosti v oblasti zdraví je také aktivní léková politika, která minimalizuje rizika spojená s nenadálými výpadky dodávek léků. Zvláštní pozornost bude věnována všem zranitelným skupinám.

5.3 Systém veřejného zdravotnictví je stabilní, všeobecně dostupný co do kvality i kapacity a současně se rozvíjí odpovídající profesní struktura. Věkový průměr lékařského i nelékařského personálu se snižuje.

Pro zajištění dlouhodobě udržitelné vysoké kvality a optimální dostupnosti zdravotní péče bude nutné vytvořit a důsledně implementovat komplexní systém řízení a hodnocení kvality zdravotní péče, a to včetně nastavení mechanismů standardizace zdravotní péče. Součástí je také rozvoj elektronizace zdravotnictví, která umožní indikátory kvality efektivně sbírat a hodnotit. Pro dlouhodobé udržení kvalitní zdravotní péče bude potřeba nejen optimalizovat kapacity zdravotnictví, ale podpořit i zvyšování atraktivity práce ve zdravotnictví, abychom se tak mohli vyrovnat s nerovnoměrným rozdělením zdravotníků v čase. Systém se zaměří na podporu vzdělávání a optimalizaci vzdělávacího procesu, a to včetně racionalizace kompetencí jednotlivých zdravotnických profesí.

5.4 Zdravý životní styl je podporován s důrazem na primární prevenci nemocí a podporu zdraví v průběhu celého života.

Z pohledu kvality života bude důležité podpořit pozitivní změny životního stylu, dostatečné pohybové aktivity populace, správnou výživu a stravovací návyky jedinců. Důraz bude kladen na podporu zdravého životního stylu u dětí. České zdravotnictví se i nadále zaměří na podporu všech dostupných nástrojů prevence onemocnění s cílem onemocněním předcházet. Český zdravotní systém bude muset být také připraven čelit novým problémům, např. rizikům nových infekčních onemocnění, nárůstu případů antibiotické rezistence či nárůstu duševních onemocnění ve společnosti. Kromě zvýšení akceschopnosti v reakci na nové hrozby bude zdravotní systém adaptabilní, neboť právě se zvyšujícím se věkem dožití bude potřeba podpořit a rozšířit geriatrickou péči včetně péče následné.

5.5 Snižuje se konzumace návykových látek i zátěž obyvatel zdravotně rizikovými látkami, hlukem a světelným znečištěním. Příslušné limity škodlivých látek a hluku nejsou překračovány.

V rámci snižování rizikového chování a jeho prevence bude nutné podpořit a rozvíjet preventivní programy včetně podpory a rozšiřování spektra adiktologických služeb a služeb sociálních se zaměřením na vyloučené lokality. Důraz bude kladen na prevenci rizikového chování mladistvých. Cílená opatření zároveň budou minimalizovat zdravotní rizika

způsobovaná znečištěním, nadměrným hlukem a světelným znečištěním. Souběžně s tím se zpřísní monitorování škodlivých látek v životním prostředí.

6. Veřejné investice podporují klíčové funkce kultury a rovný přístup ke kultuře a kreativitě.

6.1 Pro rozvoj kultury jsou zajištěné dostatečné finanční prostředky a posilují se možnosti dlouhodobého finančního plánování kulturních organizací.

Podpora kultury bude vnímána jako klíčový prvek pro udržení kulturního dědictví, rozvoj kreativity a posílení společenské soudržnosti. Kulturním organizacím bude umožněno efektivně plánovat a rozvíjet své aktivity dlouhodobě a vytvářet kreativní a inovativní projekty.

6.2 Podporuje se rovnoměrná dostupnost kulturní nabídky, vznik tvůrčích regionálních skupin a příležitosti pro tvorbu v kultuře.

Česká republika bude cílit na rovnoměrnou dostupnost kulturní nabídky, která zajistí, že všichni obyvatelé mají přístup ke kulturním aktivitám bez ohledu na jejich geografickou polohu či jiná specifika. Podpoří se vznik tvůrčích regionálních skupin, které hrají klíčovou roli v rozvoji místní kultury a přispívají k obohacení kulturního života v různých regionech. Kulturní organizace či tvůrčí skupiny budou mít dostupné institucionální zázemí, které umožní umělcům a kulturním pracovníkům rozvíjet své projekty a spolupracovat na nových iniciativách.

6.3 Kulturní a kreativní odvětví jsou mezioborově provázány jako příležitost pro rozvoj ekonomiky.

Kulturní a kreativní odvětví zahrnují širokou škálu aktivit, od umění, architektury, literatury či designu po technologie, marketing a média, které společně posilují hospodářský růst a inovace i mimo kulturní oblast. Umění, kulturní dědictví i památky budou významným zdrojem pracovních míst a příležitostí pro menší a střední podniky. Mezioborový přesah bude mít pozitivní vliv na vzdělávání či rozvoj cestovního ruchu a významně přispěje k rozvoji talentů. V rámci kulturního a kreativního odvětví budou podporovány start-upy a kreativní centra.

Klíčové strategie pro naplnění klíčové oblasti Lidé a společnost

- Státní kulturní politika 2021-2025
- Státní politika životního prostředí 2030 s výhledem do 2050
- Strategický rámec politiky zaměstnanosti do roku 2030
- Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030
- Strategie podpory malých a středních podniků v České republice 2021-2027
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
- Strategie rodinné politiky 2024-2030
- Strategie romské integrace 2021-2030
- Strategie rovnosti žen a mužů 2021-2030
- Strategie sociálního začleňování 2021-2030
- Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi 2021-2030
- Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+
- Střednědobý fiskálně strukturální plán (2025-2028)

Relevantní strategie pro naplnění klíčové oblasti Lidé a společnost

- Koncepce domácí péče v ČR
- Koncepce integrace cizinců - "Ve vzájemném respektu"

- Koncepce ošetřovatelství
- Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025
- Koncepce rozvoje venkova 2021-2027
- Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025
- Koncepce vězeňství do roku 2025
- Národní akční plán pro duševní zdraví do roku 2030
- Národní onkologický plán ČR 2030
- Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením 2021-2025
- Národní strategie ochrany práv dětí 2021–2029
- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027
- Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2026–2036
- Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2021-2025 / Akční plán k naplnění
Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti na období 2023-2025
- Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021
- Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních odvětví 2021-2025
- Strategie rozvoje cestovního ruchu ČR 2021-2030

Hospodářský model

Vize

Ekonomika České republiky a její produkce jsou na vyspělé úrovni konkurenceschopné ve světovém měřítku, drží krok se světovými trendy v oblasti udržitelnosti a budují silnou pozici v globálních hodnotových a dodavatelských řetězcích. Ekonomika se adaptuje na změnu klimatu a přispívá k její mitigaci. ČR podporuje sociálně a ekonomicky udržitelnou dekarbonizaci a dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050, v souladu s mezinárodními závazky, pomocí dvojí (digitální a zelené) modernizace, pomáhá podnikatelskému sektoru v jeho transformaci a podporuje jeho konkurenceschopnost na cestě k dosažení této vize. Snižuje se materiálová a energetická náročnost ekonomiky, hospodářství se zaměřuje na efektivitu namísto množství produkce a uplatnění digitálních technologií pro rychlejší dekarbonizaci. Rozvoj ekonomiky je zajištěn orientací na vysokou přidanou hodnotu, znalostně náročné aktivity založené na inovacích, diverzifikaci odvětví, kvalifikovaných pracovních místech, stabilním podnikatelským prostředím, efektivním využíváním výsledků výzkumu a vývoje v soukromé sféře. Dochází k rozvoji oběhového hospodářství, nízkouhlíkových technologií, robotizaci a digitalizaci. Hospodářství se opírá o odolnou a kvalitní infrastrukturu. Stát se stará o dobudování základní infrastruktury. Stojí na principech hospodářského modelu s důrazem na odpovědnost jednotlivce i na pomoc těm, kteří pomoc skutečně potřebují. Stát se snaží maximálně rozvíjet spolupráci a koordinaci mezi veřejným, podnikatelským a neziskovým sektorem. Veřejné prostředky jsou efektivně vynakládány s ohledem ke strategickým prioritám ČR.

Cíle

7. Ekonomika následuje světové trendy v oblasti udržitelného rozvoje a domácí sektor je silný.

7.1 Domácí části ekonomiky se rozvíjejí, roste přidaná hodnota jejich výrobků a služeb a zároveň je podporován jejich posun na vyšší pozice v mezinárodní dělbě práce a hodnotovém řetězci.

Rozvoj ekonomiky je úzce spojen s rozvojem nových technologií a digitalizací, přičemž klíčem k pokroku je úspěšné spojení těchto technologií s dosahováním klimatických a environmentálních cílů ve formě tzv. dvojí modernizace. Zásadní je podpora podniků a jejich přesun z pozice subdodavatelů na úroveň samostatných producentů schopných uplatnit vlastní výrobky a služby na světovém trhu s vyšší přidanou hodnotou, což zahrnuje i využívání nových technologií, jako jsou umělá inteligence a automatizace. Česká ekonomika by měla

dále a šířeji podporovat inovace a technologický rozvoj, což povede k posunu domácích firem na vyšší úroveň v globálních hodnotových řetězcích a posílení jejich konkurenceschopnosti.

7.2 Sektor malých a středních podniků roste.

Malé a střední podniky (MSP) mají největší potenciál přispět k udržitelnému ekonomickému rozvoji a zároveň vytvářet produkty s vysokou přidanou hodnotou. Pro naplnění tohoto potenciálu je klíčové odstranit překážky rozvoje MSP, jako je obtížný přístup ke kapitálu a vysoké administrativní bariéry, a podpořit jejich zapojení do tzv. dvojí modernizace. Růst MSP bude podpořen využitím digitálních inovací a nových technologií, jako jsou automatizace, umělá inteligence a e-commerce. Podpora MSP bude zahrnovat i internacionalizaci a zvýšení jejich účasti v mezinárodních programech, stejně jako posílení jejich výzkumné a inovační kapacity prostřednictvím spolupráce s výzkumnými institucemi.

7.3 Zelená a digitální modernizace přispívají k modernizaci české ekonomiky a zajišťují její mezinárodní konkurenceschopnost.

Dvojí modernizace posiluje konkurenceschopnost českých podniků na globálním trhu, zajišťuje dlouhodobou ekonomickou prosperitu a přispívá k udržitelnému rozvoji České republiky. Tuto strategii rozvoje je nutné podporovat jak veřejnými, tak soukromými investicemi, které jsou nezbytné pro realizaci plánovaných změn. Dvojí modernizace zároveň vytvoří řadu pracovních míst v nových oborech, což s sebou ponese nutný důraz na rekvalifikaci a zvyšování kvalifikace pracovníků, kteří v současné době pracují v těžko dekarbonizovatelných odvětvích. Digitální technologie hrají klíčovou roli také v oblasti dosahování klimatické neutrality. Zelená modernizace také významně mění digitální sektor, kdy bude např. nutné čelit výzvám narůstající energetické náročnosti datových center a cloudových infrastruktur.

7.4 Zvyšuje se kvalita jak přímých zahraničních, tak i ostatních investic.

Přidanou hodnotu české ekonomiky musí podporovat soukromé investice. Budou podporovány investice s vysokou technologickou intenzitou a zaměřené se na projekty, které přispívají k vyšším příčkám v mezinárodních hodnotových řetězcích. Tyto investice musí být zároveň prověřovány z hlediska jejich bezpečnosti.

7.5 Hospodářství integruje zohlednění environmentálních a sociálních aspektů a aspektů dobré správy (ESG) včetně vztahů v rámci mezinárodního obchodu.

Všechny podniky budou podporovány, aby zavedly udržitelné postupy a začlenily informace o udržitelnosti do svých pravidelných zpráv, aby tím udržely svou konkurenceschopnost na mezinárodním trhu. Klíčové je posílení oběhového hospodářství, snížení závislosti na primárních surovinách a zvyšování energetické efektivity. Podstatná je také potřeba etického jednání ve vztahu k pracovníkům, komunitám a životnímu prostředí. Je podporováno poskytování finančních služeb na základě ESG. Zahrnuta je také integrace ESG do rozhodovacích a regulatorních procesů státních institucí.

8. Česká republika má dobře fungující a stabilní instituce pro podporu aplikovaného výzkumu a vývoje a pro identifikaci příležitostí v této oblasti.

8.1 Česká republika má stabilní materiální i personální kapacitu výzkumu a vývoje s odpovídající strukturou a zaměřením, do které jak stát, tak podniky investují dostatečné finanční zdroje.

Je zajištěna podpora základního, aplikovaného i experimentálního výzkumu, s důrazem na efektivní transfer technologií a znalostí do praxe. Důležitým prvkem je spolupráce mezi výzkumnými organizacemi a soukromým sektorem, při zachování svobody bádání, která by měla být posílena prostřednictvím strategických investic do modernizace výzkumných kapacit a rozvoje lidských zdrojů. Stát i podniky jsou motivovány k tomu, aby zvyšovaly své investice do výzkumu a vývoje, a tím přispívaly k rozvoji znalostní ekonomiky a inovativního prostředí. České veřejné i soukromé instituce se dokáží v oblasti výzkumu a vývoje také prosadit na mezinárodní úrovni a zároveň představují atraktivní prostředí pro české i zahraniční pracovníky, což zahrnuje zajištění důstojných pracovních podmínek a podporu mezinárodní spolupráce.

8.2 Roste inovační aktivita podniků, založená zejména na výsledcích domácího výzkumu a vývoje, a rozsah spolupráce mezi výzkumnou a podnikatelskou sférou.

Zesílí spolupráce mezi výzkumnými institucemi a soukromým sektorem, což umožní efektivní přenos vědeckých poznatků do praxe a jejich komercializaci. Tato spolupráce musí být podpořena kvalitním školstvím. Cíl zahrnuje zvyšování investic do výzkumu a vývoje, podporu technologických start-upů a malých a středních podniků (MSP), a rozvoj inovativního podnikatelského prostředí. Veřejný i privátní sektor v ČR se musí soustředit na podávání patentů na své inovace a produkci dalších kvalitních a komerčně uplatnitelných výsledků výzkumu a zvrátit drtivou převahu zahraničních přihlašovatelů v této oblasti.

8.3 Česká republika prochází digitální transformací a flexibilně reaguje na nastupující technologické trendy.

Překotnost digitalizace je značná a proniká do stále většího spektra oblastí, přičemž vytváří základ pro rozvoj stabilní digitální ekonomiky. Stát musí ve spolupráci se soukromým sektorem zajišťovat pro rozvoj digitálních technologií i kvalitní digitální infrastrukturu. Role státu jako regulátora se musí v maximální míře řídit principem technologické neutrality zohledňující její použitelnost v budoucnu. V oblasti dopadů musí být ČR připravena nejen na skutečnost, že digitalizace bude mít vliv na různé segmenty trhu práce, duševní zdraví populace či že může vytvořit nové samostatné nerovnosti, ale i na rostoucí nároky na spotřebu energie a nové bezpečnostní výzvy spojené s digitalizací ekonomiky. Musí být schopna pružně reagovat na poptávku po ICT odbornících a přizpůsobit tomu vzdělávací a rekvalifikační systémy.

9. Hospodářský rozvoj je odpoután od zvyšování spotřeby přírodních zdrojů a od znečištění životního prostředí.

9.1 Sociálně a ekonomicky udržitelným způsobem se snižují emise skleníkových plynů a uhlíková intenzita ekonomiky.

Středobodem je úsilí o dekarbonizaci ekonomiky a dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050 prostřednictvím dvojí modernizace. Klíčovými prvky této strategie jsou efektivní využití systému obchodování s emisními povolenkami (EU ETS), zvyšování energetické účinnosti, rozvoj obnovitelných zdrojů energie, tak aby došlo k odklonu od fosilních paliv a implementace nízkouhlíkových technologií. Investice by měly směřovat především do odvětví stavebnictví, obnovitelných zdrojů a elektromobility, případně dalších odvětví dle střednědobých a dlouhodobých priorit, neboť mají největší potenciál multiplikačního efektu. Důraz je také kladen na to, aby modernizace byla sociálně citlivá, což znamená v této souvislosti především podporu nízkopříjmových domácností a zajištění rekvalifikace pracovníků v sektorech těžko

dekarbonizovatelných odvětví. Protože uvedené záměry mají časový horizont vzdálenější než většina ostatních cílů, je zde naléhavě třeba, aby stát zakotvil vhodný postup do klíčových strategických dokumentů.

9.2 Zvyšuje se podíl oběhového hospodářství na celkovém objemu materiálových toků.

Oběhové hospodářství upřednostňuje předcházení vzniku odpadu a v případě že odpad vznikne, pak efektivní nakládání s ním, např. recyklaci a využití pro energetiku. Klíčovým prvkem je také podpora budování infrastruktury pro environmentální služby, které reagují na nové druhy odpadů vznikající v důsledku technologického pokroku, jako jsou kompozity a nanomateriály. Cílem je snížit závislost na primárních surovinách a posílit odolnost vůči narušení dodavatelských řetězců, a tedy zároveň zvýšit strategickou autonomii České republiky.

9.3 Zvyšuje se energetická a materiálová účinnost ekonomiky.

Základem je zajištění odolného, konkurenceschopného a nízkouhlíkového energetického mixu, který bude postaven primárně na kombinaci jaderné energetiky a OZE. Důraz je kladen na zavádění nízkouhlíkových technologií, podporu oběhového hospodářství a inovativní postupy v podnikatelském sektoru, které zvyšují produktivitu a snižují materiálovou náročnost. Nutné je také se zaměřit na zlepšení infrastruktury, včetně modernizace energetických sítí a rozvoje obnovitelných zdrojů energie, s cílem snížit závislost na fosilních palivech. Třeba je také myslet na energetickou náročnost nových digitálních technologií jako jsou cloudové infrastruktury, pokročilé systémy AI a datová centra a provést adekvátní přípravu na pokrytí jejich spotřeby energie.

9.4 Využívání domácí zemědělské produkce se zvyšuje a snižuje se tak dovoz zemědělských produktů a posiluje se potravinová soběstačnost.

Plýtvání potravinami je minimalizováno. Potravinový odpad u výrobců, prodejců, a především domácností je výrazně omezen. V rámci ČR je důležité směřovat k potravinovému zabezpečení prostřednictvím zemědělství odolného vůči změně klimatu, v souladu s ekologickými principy a produkujícího kvalitní potraviny.

9.5 Vlivem hospodářské činnosti nedochází ke znečištění životního prostředí zejména vody, půdy, ovzduší a nedochází k degradaci ekosystémů.

ČR bude muset reagovat ve všech oblastech na probíhající změnu klimatu a s tím související extrémní meteorologické jevy, především na suchu a nedostatek vody, povodně, přívalové srážky a vlny veder. Klíčovými opatřeními jsou integrované prevence, zamezení únikům do ovzduší, vody i půdy, efektivní hospodaření s odpady, zadržování vody v krajině a ochrana vodních zdrojů a implementace nízkoe emisních technologií. Cíl zahrnuje podporu obnovitelných zdrojů energie, BAT technologií, zvýšení energetické a materiálové účinnosti a důraz na oběhové hospodářství. Součástí je také snaha o ochranu a obnovu ekosystémů a biodiverzity, což zahrnuje zalesňování a ochranu půdy před erozí a degradací.

10. Ekonomické aktivity podporuje stabilní a funkční infrastruktura.

10.1 Stát má trvalou kontrolu nad systémem kritické infrastruktury, který je rozvíjen a je schopen čelit rizikům včetně těch vyplývajících z aktuálních bezpečnostních hrozeb a změn klimatu.

Existuje účinný regulační rámec, který zajišťuje dlouhodobou funkčnost a spolehlivost infrastruktury s důrazem na zvládnutí rizik plynoucích z geopolitických hrozeb, pandemické krize či klimatické změny. Klíčové je mít připravené krizové plány pro různé scénáře selhání infrastruktury a budovat ve spolupráci s provozovateli prvků kritické infrastruktury systém ochrany, který se zaměřuje na prevenci a zvládnutí následků selhání této infrastruktury. Investice do kritické infrastruktury musí být dlouhodobé a flexibilní, reagující na aktuální výzvy.

10.2 Je zajištěno kvalitní dopravní spojení s ekonomickými, populačními a dopravními centry všech sousedních států.

Modernizace a rozšíření transevropských dopravních sítí umožní lepší podmínky pro import a export a podpoří ekonomický rozvoj všech regionů ČR. Zároveň je třeba klást důraz na omezení negativních dopadů tranzitní silniční nákladní dopravy, a proto je podporován rozvoj železniční infrastruktury, včetně modernizace nákladních železničních koridorů a výstavby vysokorychlostních železnic. Pro dosažení cíle je klíčové také snížení administrativní zátěže a zrychlení povolovacích procesů klíčových dopravních staveb a technologických projektů.

10.3 Elektrizační síť je připravena na decentralizaci zdrojů včetně komunitní energetiky a zajišťuje distribuci elektrické energie v požadovaném technickém standardu.

Přechod elektrizační sítě na integraci malých decentralizovaných zdrojů, jako jsou solární panely, větrné elektrárny nebo bioplynové stanice, vyžaduje úpravu sítě tak, aby byla schopna zvládnout výkyvy v produkci a spotřebě elektrické energie a zároveň byla schopna čelit dopadům klimatických změn. Klíčovou roli hraje zavedení legislativních pojmů akumulace a agregace, které podpoří rozvoj decentralizovaných zdrojů a energetických společenství. Cílem je rovněž zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě a podpora investic do infrastruktury, které jsou přizpůsobivé a reagují na současné výzvy.

10.4 Soustavy centrálního zásobování tepelnou energií jsou transformovány na udržitelné formy prostřednictvím využití energie prostředí, energie z obnovitelných a druhotných zdrojů energie a prostřednictvím snížení energetické náročnosti rezidenčního, veřejného a průmyslového sektoru.

Zvýší se využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie, jako jsou biomasa, bioplyn, geotermální energie a odpadní teplo z průmyslových procesů, sníží se závislost na fosilních palivech a posílí energetická nezávislost. Transformace teplárenství přispívá k energetické decentralizaci, zvyšuje efektivitu využití tepla a minimalizuje energetickou náročnost budov ve všech sektorech.

10.5 Navzdory negativním dopadům změny klimatu stát udržuje vysoký standard vodohospodářských služeb a zároveň zvyšuje jejich dostupnost.

Je nezbytné, aby stát a vlastníci vodohospodářské infrastruktury investovali do zadržování vody v krajině, využívání moderních technologií ve vodárenství, propojování nadregionálních vodárenských soustav a do údržby existujících a vytváření nových zdrojů vody, což pomůže zajistit spolehlivou dodávku pitné vody a efektivní čištění odpadních vod. Velmi důležitým opatřením je další ekonomicky efektivní snižování ztrát vody v rozvodných sítích a využívání nejlepších dostupných technologií při úpravách surové vody na vodu pitnou a při shromažďování, odvádění a čištění odpadních vod. Vodohospodářské služby musí být připraveny na zhoršení hydrologických podmínek v podobě sucha a nedostatku vody. Zvýšení

odolnosti vodních zdrojů proti kontaminaci a zlepšení kvality vypouštěné vyčištěné vody jsou klíčové pro ochranu vodní fauny a flóry i vodních a na vodu vázaných ekosystémů.

10.6 Stát ve spolupráci se soukromým sektorem připravil legislativu a infrastrukturu pro zachytávání, využívání a ukládání uhlíku.

Technologie zachytávání, využívání a ukládání uhlíku (CCUS) představují důležitý prvek dekarbonizace průmyslu. Stát a soukromý sektor musí spolupracovat na zvyšování investic do výzkumu a vývoje těchto technologií, které jsou zatím často ve fázi testování nebo je jejich zavedení příliš nákladné pro široké komerční použití.

11. Veřejné rozpočty jsou nástrojem realizace dlouhodobých priorit.

11.1 Střednědobý výhled zachovává strukturálně vyrovnané rozpočty, čímž zajišťuje jak stabilizační funkci veřejných rozpočtů, tak jejich dlouhodobou udržitelnost.

Cíl zahrnuje tři základní pilíře: kvalitu veřejných výdajů, přijatelnou a zároveň udržitelnou strukturu daňových příjmů z hlediska sociálního, hospodářského a administrativního, a pružnou bilanci příjmů a výdajů, která umožňuje proticyklickou politiku a investice v dobách recese. Vynaložené peníze tak musí odpovídat dosaženým výsledkům, různé skupiny obyvatel musí být zdaněny spravedlivě a zároveň daňový systém nesmí omezovat ekonomickou aktivitu. Udržitelnost veřejných financí je podporována reformami na výdajové i příjmové straně, přičemž je kladen důraz na dlouhodobou odolnost a přizpůsobení se socioekonomickým změnám.

11.2 Zvyšuje se efektivita vynakládání veřejných prostředků díky standardnímu využívání nástrojů hodnocení výdajů při tvorbě rozpočtů a monitoringu fiskálních výdajů z pohledu udržitelného rozvoje.

Základním kamenem je zlepšování systému řízení veřejných financí prostřednictvím interních a externích auditů, dodržování principu 3E (hospodárnost, účelnost, efektivita), výkonově orientovaného rozpočtování, metod programového rozpočtování a posilování dobré praxe v odpovědném veřejném zadávání. Prováděna by měla být také pravidelná a tematicky orientovaná zpětná hodnocení výdajů (*spending reviews*). Důležitým aspektem je zvyšování transparentnosti a dostupnosti dat, což umožňuje lepší sledování a hodnocení úspěšnosti veřejných politik v mezinárodním kontextu. Účinné řízení veřejných financí by mělo rovněž respektovat závazky České republiky v rámci EU a mezinárodní environmentální a klimatické cíle.

11.3 Fiskální a daňová politika zohledňuje společenské dopady z pohledu udržitelného rozvoje a podněcuje soukromý sektor k rozvoji zelených a sociálních inovací a přispívá k modernizaci ekonomiky na udržitelný hospodářský model.

Je kladen důraz na využití fiskálních nástrojů k podpoře ekologických a sociálních iniciativ, jako je přechod k nízkouhlíkové ekonomice a podpora zelených technologií. Stát již motivuje firmy a občany k tomuto druhu udržitelných inovací, např. programem EFEKT III, Nová zelená úsporám atd. Kromě změny klimatu (resp. dekarbonizace a adaptace) se systém veřejných financí musí připravit na dopady dalších megatrendů – stárnutí, technologický pokrok nebo růst nerovností. Úpravy by mimo jiné měly reagovat na změny v socioekonomickém systému země, nepůsobit negativně na hospodářský růst a být realistické s ohledem na

konkurenceschopnost českých ekonomických subjektů. Daňová politika by měla být nastavena tak, aby podporovala snižování emisí skleníkových plynů a motivovala soukromý sektor k investicím do udržitelných a inovativních řešení.

11.4 Veřejně podporované investice jsou prověřovány z pohledu souladu s klimatickou neutralitou a odolností vůči dopadům změny klimatu a zásadou významně nepoškozovat životní prostředí.

Ověřováním veřejných investic z hlediska jejich dopadů na změnu klimatu a odolnosti vůči ní (tzv. climate proofing) a aplikací principu významně nepoškozovat životní prostředí (DNSH) se ekonomika orientuje směrem dvojí modernizace a zároveň se tím naplňují mezinárodní závazky. V tomto kontextu je žádoucí, aby investiční záměry se zamýšlenou dlouhou životností zohledňovaly jak aktuální i očekávané dopady změny klimatu.

Klíčové strategie pro naplnění klíčové oblasti Hospodářský model

- Hospodářská strategie České republiky: Česko do top 10
- Komplexní strategie ČR k řešení problematiky kritické infrastruktury
- Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+
- Politika ochrany klimatu
- Státní energetická koncepce České republiky
- Státní politika životního prostředí 2030 s výhledem do 2050
- Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040
- Strategie podpory malých a středních podniků v České republice 2021-2027
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
- Střednědobý fiskálně strukturální plán (2025-2028)
- Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu

Relevantní strategie pro naplnění klíčové oblasti Hospodářský model

- Aktualizace Národního akčního plánu čisté mobility
- Konvergenční program ČR
- Národní polovodičová strategie
- Národní program ochrany kritické infrastruktury
- Plán odpadového hospodářství ČR 2015–2024
- Politika druhotných surovin České republiky
- Surovinová politika ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů
- Vodíková strategie České republiky

Odolné ekosystémy

Vize

Zemědělství, lesní a vodní hospodářství aktivně berou ohled na přírodní limity a globální změnu klimatu – zlepšují stav půd, zpomalují odtok vody z krajiny a napomáhají udržení biologické rozmanitosti. Také rozvoj sídelní, technické, a zejména dopravní infrastruktury probíhá s maximálním ohledem na udržení, obnovu a posilování ekosystémů a služeb, které člověku poskytují. Naše úsilí se soustředí na snížení znečištění ovzduší, vody a půdy. Tím efektivně chráníme nejen životní prostředí, ale i naše zdraví.

Cíle

12. Krajina ČR je pojmána jako komplexní ekosystém a ekosystémové služby poskytují vhodné prostředí pro rozvoj lidské společnosti.

12.1 Optimalizuje se podíl orné půdy, zvyšuje se podíl krajinných prvků a trvalých travních porostů na zemědělském půdním fondu.

Podoba české venkovské krajiny je cíleně utvářena zejména zemědělstvím a suburbanizací. Pro zajištění udržitelnosti i pro budoucí generace je nezbytné adaptovat krajinu na klimatickou změnu již nyní. Zemědělské dotace musí být primárně využity na zlepšování úrodnosti půdy a odolnosti krajinné struktury. U půd, které se pro své vlastnosti nehodí k využívání jako půda orná, bude nadále podporováno jejich zatravnění a zalesňování. Ke zlepšení stavu a pestrosti krajiny přispěje i obnova a ochrana krajinných prvků, např. stromořadí, mezí, mokřadů, skupin stromů, a vyčleňování neproduktivních ploch, například různých druhů ochranných pásů, úhorů nebo podpora pěstování meziplodin a dusík vázajících plodin, což poskytuje vhodná stanoviště pro různé druhy rostlin a živočichů. K obnově mokřadů, které patří mezi nejvýznamnější a současně nejohroženější ekosystémy, přispěje také cílená regulace starých, nepotřebných odvodnění. Obnova místních cest znovu zpřístupní krajinu člověku. Protože v důsledku výstavby se mění funkčnost krajiny a její prostupnost pro volně žijící organismy klesá, je nezbytné ochránit významné migrační koridory před umístováním nových překážek a stávající překážky v těchto koridorech účinně zprůchodňovat a propojovat stanoviště s relativně vysokou ekologickou stabilitou.

12.2 Zvyšuje se ekologická stabilita lesních porostů.

Odolnost lesů vůči škůdcům, klimatickým extrémům a erozi vyžaduje podporu přirozeného zmlazení lesů, využívání pionýrských dřevin, které pomáhají zadržovat vodu a efektivněji hromadit uhlík, a zavádění ekologicky šetrných metod hospodaření, jako je nepasečné hospodaření, které minimalizuje půdní erozi a zhutňování. Využití přírodě blízkých postupů, včetně preferování dřevin vhodných pro dané stanoviště, přispívá ke zlepšení mikroklimatu a snižuje náchylnost lesů ke kalamitám, což zvyšuje jejich stabilitu a podporuje jejich

ekologické funkce včetně zadržování vody v krajině a ochrany půd proti erozi. Pro podporu biodiverzity je klíčové ponechávání dostatečného množství mrtvého dřeva, což zvyšuje podíl organické hmoty v půdě a přispívá ke schopnosti půdy zadržovat vodu.

12.3 Snižuje se zábor zemědělské půdy ve městech i volné krajině.

Množství záborů půdy, které by měly nevratný dopad na plnění funkcí půdy, se významně sníží. Vyvážený přístup se zohledněním ekologických aspektů se u záborů půdy stane běžným postupem, stát bude chránit nejcennější půdy a zachovávat zároveň funkce ekosystémů. K tomu přispěje důraz na regeneraci brownfieldů. Rozvoj a posilování infrastruktury musí dbát na to, aby působily co nejmenší škody, jakými jsou fragmentace krajiny nebo zábor ZPF.

12.4 Hodnocení ekosystémových služeb je začleněno do rozhodovacích procesů.

Zdravé, odolné a produktivní ekosystémy jsou schopné poskytovat širokou škálu kvalitních ekosystémových funkcí a služeb, jako je zadržování vody, ochrana půdy před erozí, udržení biodiverzity a omezování negativních vlivů změn klimatu. Územní plánování a rozhodování na úrovni obcí a regionů musí reflektovat tyto hodnoty, zvýšit zájem o mimoprodukční funkce krajiny, podporovat udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a ochranu přírodních a kulturních hodnot – jak zachování cenných částí, tak i obnovu nyní degradovaných pozemků. Je třeba optimalizovat a dále rozvíjet strategický proces pozemkových úprav.

13. Česká krajina je pestrá a dochází k obnově biologické rozmanitosti.

13.1 Rozmanitost a stabilita biotopů i populací jednotlivých původních druhů rostlin, živočichů a hub se zvyšuje. Je zvrácen úbytek opylovačů.

Pro podporu biodiverzity je podstatné zlepšovat ochranu a stav přírodních stanovišť a druhů, zajišťovat vhodnou péči o volnou krajinu i chráněná území a podporování přirozených procesů včetně renaturace opuštěných a vhodných ploch, a zachování významných migračních koridorů. ČR v tomto směru bude postupovat v souladu s Nařízením o obnově přírody. Zásadní je posilovat informovanost obyvatel o významu zachování funkčních ekosystémů a jejich přínosů pro člověka, např. závislosti produkce potravin na přítomnosti opylovačů či významu přírodních společenstev pro zadržování vody v krajině a zmírnění dopadů sucha. K zajištění životaschopných populací opylovačů je nezbytné podporovat rozmanité zemědělské praktiky, které zahrnují integrovanou ochranu rostlin a zvýšený podíl krajinných prvků. Tento postup bude podpořen zemědělskými dotacemi. Zároveň je třeba regulovat invazní druhy, které ohrožují původní biodiverzitu a zdraví ekosystémů.

13.2 Přirozená obnova člověkem významně pozměněných ekosystémů je běžně užívaným postupem.

Ponechání určitých oblastí, zejména těch, které byly opuštěny po těžbě nerostných surovin, průmyslové činnosti nebo vojenském využití, přirozenému vývoji, umožní návrat původních druhů a procesů a je klíčovým nástrojem pro zvýšení biodiverzity. Důraz je kladen na revitalizaci mokřadů, obnovu přírodě blízké morfologie a přirozené hydrologie vodních toků a podporu přirozených sukcesních procesů. Využívání přírodních procesů a samovolné renaturace je podporováno evropskými strategiemi a právními předpisy, jako je Nařízení o obnově přírody, a přispívá k dlouhodobé udržitelnosti a odolnosti krajiny vůči změnám klimatu a dalším environmentálním výzvám.

14. Krajina je adaptována na změnu klimatu a její struktura napomáhá zadržování vody.

14.1 Odtok vody z krajiny se významně zpomaluje.

Realizují se adaptační opatření pro zlepšení schopnosti krajiny zadržovat vodu a vyrovnávat vodní režim. Pro zmírnění následků hydrologických extrémů je nezbytné obnovovat říční koryta, říční nivy, mokřady, vodní nádrže, ale i realizovat další dlouhodobá opatření v celém povodí. Ke schopnosti půdy zadržovat vodu přispívá zlepšení struktury půdy, omezením jejího zhutňování a zvýšením podílu organické hmoty, např. prostřednictvím ekologického hospodaření. Také obnova a výsadba vegetace, včetně trvalých travních porostů a lesů, zvyšují kapacitu krajiny k zadržování vody. Ke zlepšení vodního režimu v krajině i vyšší efektivitě zemědělství přispěje revize neřídká plošných odvodňovacích systémů. K zadržení vody v lesích přispívají přírodě blízké způsoby hospodaření.

14.2 Kvalita povrchových i podzemních vod se zlepšuje.

Kvalita povrchových i podzemních vod závisí na přírodních podmínkách. Je však velmi silně ovlivňována lidskou činností – znečištěním z bodových i plošných zdrojů. Omezení znečištění ze zemědělské činnosti, zejména snižováním smyvu živin a používání pesticidů, a podpora ekologického zemědělství minimalizují chemické vstupy do povrchových i podzemních vod a snižují tak náklady na jejich čištění. Také obnovení přírodě blízké morfologie a přirozené hydrologie vodních toků a niv přispívá k efektivnímu čištění vod a zlepšení jejich kvality. Rizikem jsou vedle pesticidů i rezidua léčiv a dalších relativně nových chemických látek, včetně hormonálně aktivních, na něž bude třeba zaměřit výzkum z hlediska jejich vlivu na vodní ekosystémy a lidské zdraví. Součástí cíle je i zvyšování povědomí o šetrném zacházení s vodními zdroji a podpora inovativních technologií pro čištění odpadních vod.

15. Půdy jsou chráněny před degradací a potenciál krajiny je v maximální možné míře využíván k zachycování a ukládání uhlíku.

15.1 Významně roste podíl orné půdy obhospodařované v režimu ekologického zemědělství.

Ekologické a precizní zemědělství je důležitým nástrojem pro minimalizaci negativních vlivů konvenčního zemědělství na životní prostředí, jako jsou používání pesticidů a umělých hnojiv, a pomáhá snižovat erozi půdy a zlepšovat její strukturu a schopnost zadržovat vodu. Do roku 2027 by měl podíl půdy obhospodařované ekologicky v České republice dosáhnout 22 %, což je v souladu s plánem EU, aby do roku 2030 čtvrtina zemědělské půdy byla obhospodařována ekologicky. Rozšíření ekologického a precizního zemědělství, zejména na ornou půdu, předpokládá podporu pestrých osevních postupů a integrace víceletých píceň, což přispěje k udržení organické hmoty v půdě a ke zlepšení její úrodnosti.

15.2 Obsah organické hmoty v půdě a struktura půdy odpovídají přirozenému stavu daného půdního typu.

Dostatečný podíl organické složky zvyšuje úrodnost a odolnost půdy vůči erozi. Má pozitivní vliv na strukturu půdy, na zpomalení odtoku vody z krajiny a přispívá k sekvestraci uhlíku. Zvýšení obsahu organické hmoty je dosaženo navracením posklizňových zbytků do půdy a využíváním organických hnojiv. Důraz je kladen na využívání pestrých osevních postupů,

včetně víceletých pícnin, které přispívají k udržení stabilní struktury půdy a zvyšují její přirozenou odolnost vůči erozi a také používání vhodných půdoochranných technologií.

15.3 Snižuje se míra ohrožení půdy vodní a větrnou erozí.

Uplatní se protierozní agrotechnické postupy zejména na svažitéch pozemcích, konkrétně pěstování plodiny tak, aby byl minimalizován čas, kdy půda není pokrytá vegetací a u velkých půdních bloků zaváděním dělicích prvků, jako jsou remízky, větrolamy a trvalé travní porosty, které pomáhají zpomalovat odtok srážkových vod a chrání půdu před větrem. Také obnova přirozené vegetace a zalesňování zlepšují schopnost půdy zadržovat vodu a výrazně zabraňují splachování živin.

15.4 Druhá skladba vysazovaných lesních porostů odpovídá stanovištním poměrům a brání další degradaci lesních půd.

V ČR jsou stále významně zastoupeny v minulosti zakládané převážně stejnověké lesní porosty s nevhodnou druhovou skladbou a prostorovou strukturou, s nízkým či žádným smíšením, které jsou výsledkem předchozí orientace zejména na smrkové nebo borové hospodářství. Bude pokračovat trend v posunu k přirozenější druhové, věkové a prostorové skladbě lesních porostů. Druhá skladba lesů musí odpovídat konkrétním stanovištním podmínkám. Podpora šetrnějších postupů při zakládání, obnově i těžbě povede ke zlepšování celkového stavu lesních půd – k vyššímu podílu organické hmoty a k příznivějšímu chemickému složení i vodnímu režimu v lesích. Využití pionýrských dřevin je díky jejich schopnosti rychlé obnovy hromadění uhlíku v lesních půdách a následnému vnášení klimaxových dřevin, je perspektivním adaptačním a mitigačním opatřením při obnově kalamitních holin. Zlepšením mikroklimatu v lesních porostech se sníží jejich náchylnost ke hmyzím kalamitám a zvýší jejich stabilitu vůči větru, což obnoví schopnost zadržovat vodu v krajině a podpoří biodiverzitu.

Klíčové strategie pro naplnění klíčové oblasti Odolné ekosystémy

- Státní politika životního prostředí 2030 s výhledem do 2050
- Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR 2016-2025
- Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR
- Strategie resortu Ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030

Relevantní strategie pro naplnění klíčové oblasti Odolné ekosystémy

- Koncepce státní lesnické politiky do roku 2035
- Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021–2027
- Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky na období 2023–2027
- Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů v České republice (NAP)
- Národní plány povodí 2022-2027 (Labe, Odry, Dunaj)
- Plány pro zvládání povodňových rizik ČR (2022)

Obce a regiony

Vize

Odpovědné využívání území vytváří podmínky pro vyvážený a harmonický rozvoj obcí a regionů, zvyšuje územní soudržnost, usměrňuje suburbanizační trendy a omezuje vynucenou mobilitu. Strategická a koncepční opatření zohledňují specifika jednotlivých typů území. Města, obce a regiony vytvářejí předpoklady pro udržení a zvyšování kvality života svého obyvatelstva, včetně tvorby podmínek pro zachování, ochranu a trvalou udržitelnost kulturního a přírodního dědictví. Ve všech směrech kompetentní veřejná správa otevřeně komunikuje s občany, její rozhodování a plánování je transparentní a občané jsou do něj zapojeni. Sídla jsou adaptována na změnu klimatu. Cíle udržitelného rozvoje jsou zohledněny na místní úrovni.

Cíle

16. Veřejné služby v území jsou pro všechny obyvatele lépe dostupné.

16.1 Strategické a územní plánování je vzájemně na všech úrovních horizontálně a vertikálně koordinováno.

Koordinace je nezbytná pro efektivní investice a zajištění kvalitních veřejných služeb, které by měly být dostupné všem občanům. Důležité je propojení územního a strategického plánování ve vazbě na veřejné rozpočty a rozpočtový management. Koordinace strategického, územního i ekonomického plánování je žádoucí nejen v rámci jednotlivých obcí a krajů, ale i mezi jednotlivými obcemi a regiony sdílejícími funkční vazby s cílem efektivně využívat zdroje a rozvíjet spolupráci (např. prostřednictvím integrovaných územních investic (ITI), přeshraniční spolupráce apod.). Stát podporuje spolupráci a koordinaci plánování na regionální úrovni a využívá digitální technologie k posílení těchto procesů. Digitalizace stavebního řízení a rozvoj digitálních technických map krajů a obcí zvýší přesnost a dostupnost informací. Digitalizace by mohla také propojit územní plánování, stavební řízení i snižování energetické náročnosti budov. Koordinace územního a strategického plánování podpoří lokalizaci Cílů udržitelného rozvoje v kontextu demografických a ekonomických změn (suburbanizace, podpora reurbanizace, efektivní využívání stávajících městských struktur, např. brownfieldů) a omezí nežádoucí jevy (např. gentifikaci).

16.2 Jsou stanoveny a zohledňovány standardy dostupnosti veřejné infrastruktury a základních veřejných služeb; bere se přitom v potaz též jejich přístupnost.

Základem pro úspěšný regionální rozvoj je snadná a rovnoměrná dostupnost obslužných funkcí a jejich rovnoměrné rozložení na celém území státu. K rovnoměrnému a sociálně soudržnému rozvoji měst a obcí lze přispět prostřednictvím stanovení jasných standardů občanské vybavenosti, jež budou navazovat na stávající standardy veřejné infrastruktury. Tyto

standardy by měly zajišťovat, že všichni obyvatelé, včetně ohrožených skupin, mají přístup k důležitým veřejným službám, jako je bydlení, doprava, zdravotní péče a vzdělání, bez ohledu na jejich věk, sociální status nebo zdravotní stav. Důležitá je také podpora dostupného bydlení a bezbariérového veřejného prostoru, jež výrazně ovlivňují sociální soudržnost a kvalitu života. Předpoklady pro dostupnost a přístupnost základních veřejných služeb jsou zajištěny již ve fázi územního a strategického plánování.

17. Růst kvality života v jednotlivých municipalitách snižuje regionální nerovnosti.

17.1 Venkovské a periferní oblasti se nevyliďňují a jejich populace nestárne více než v urbanizovaných oblastech.

Tahounem růstu jsou a patrně i zůstanou metropolitní oblasti, velká města se svým zázemím nebo sídelní aglomerace úzce propojených středních a menších měst. Řada míst, často na hranicích krajů, vykazuje naopak zhoršené socioekonomické charakteristiky kvůli jejich odlehle lokaci. Vedle periferních regionů se jedná také o vybrané venkovské oblasti. Je proto nutné usilovat i v jejich případě o zlepšení dostupnosti služeb, rozvoj dopravní obslužnosti a infrastruktury a podporu místní ekonomiky, zejména prostřednictvím tvorby kvalifikovaných pracovních příležitostí a diverzifikace ekonomiky. Stát se zaměřuje na poskytování metodické podpory a zavádění strategií, které řeší specifické potřeby území a přispívají k prevenci sociálního vyloučení.

17.2 Stát podporuje sociální inovace na základě regionálních specifik a zvyšuje dovednosti místních obyvatel.

Pro řešení přetrvávajících společenských problémů nebo v zájmu využití plného potenciálu měst, obcí a regionů je nutné kromě tradičních řešení využívat sociální inovace a inovace v organizaci. Stát i regionální a místní správy sehrají aktivní roli v jejich vyvolávání nebo vyhledávání, podpoře, ověřování a implementaci. Důležitá je rovněž podpora vzdělávacích a tréninkových programů, které zvyšují kvalifikaci a zaměstnatelnost obyvatel, zejména v hospodářsky znevýhodněných oblastech. Podpora místního podnikání a vytváření pracovních příležitostí, které využívají regionální zdroje, je klíčová pro ekonomické oživení a zajištění udržitelného rozvoje. Stát klade důraz na využití nástrojů, jako je TIA (Territorial Impact Assessment), Rural Proofing apod. pro hodnocení sociálních, ekonomických a environmentálních dopadů politik na území.

17.3 Jsou podporovány různorodé formy bydlení.

Bytový fond projde v budoucích letech značnou proměnou a zřetel bude kladen na ekologicky šetrná a energeticky úsporná řešení již při výstavbě, ale i při rekonstrukci starších nemovitostí. Stát bude podporovat rozvoj různorodých forem bydlení v rámci obcí a regionů, přičemž klade důraz na dostupné nájemní bydlení a sociální bydlení jakožto funkční protiváhu snížené dostupnosti vlastnického bydlení. Tato podpora zahrnuje hledání řešení, která zabraňují vzniku sociálně vyloučených lokalit, rodin a jednotlivců, omezují přeliv veřejné podpory do neodůvodněně vysokých nájmu a usnadní integraci ukrajinských uprchlíků.

17.4 Integrované přístupy zvyšují kvalitu života pro všechny.

Lokální integrované strategie by měly na místní úrovni nahradit sektorové strategie a souhrnně se zabývat problematikami bydlení, vzdělávání, zaměstnanosti, zdravotnictví a sociálních služeb a dalších oblastí tak, aby reagovaly na konkrétní potřeby obyvatel v různých regionech, resp. typech území. Klíčovým prvkem je podpora spolupráce mezi státem, kraji a obcemi, která zajišťuje rovnoměrnou dostupnost služeb a zdrojů a řešení problémů přímo v místě jejich vzniku. Důraz je kladen na sociální inkluzi a prevenci segregace, aby se předcházelo konfliktům a zajišťovalo harmonické soužití různorodých komunit, rodin i jednotlivců. Stát rovněž poskytuje metodickou podporu pro přenos znalostí a osvědčených postupů mezi regiony. Vedle toho jsou integrovaná řešení nezbytná i v technologické oblasti (propojování dopravy, energetiky, architektury a komunikačních a zelených technologií) a jejím provázání se společenskými a rozvojovými potřebami (koncept *Smart Cities*).

18. Udržitelný rozvoj sídelních útvarů je zajištěn.

18.1 Obce jsou přátelské ke všem věkovým, sociálním a uživatelským skupinám.

Vytvoření přívětivého prostředí ve městech a obcích, které respektuje a zohledňuje potřeby různorodých skupin obyvatel, vyžaduje aktivní zapojování veřejnosti do plánovacích a rozhodovacích procesů. Identifikovány a naplněny tak mohou být specifické potřeby dětí, seniorů, zdravotně, mentálně či sociálně znevýhodněných osob a dalších skupin. Důraz bude kladen také na odstraňování bariér ve veřejném prostoru i v designu a poskytování veřejných služeb. Velkou výzvou bude zejména stárnutí obyvatel. Na tuto změnu je třeba připravit dostatek vhodných bytů, veřejných prostor, zařízení občanské vybavenosti v obcích i adekvátních služeb. Specifické potřeby dalších sociálních skupin budou rovněž brány v potaz.

18.2 Obce běžně plánují rozvoj společně s veřejností.

Místní politiky a strategie musejí být důvěryhodné a zohledňovat zájmy a potřeby širokého spektra aktérů, včetně firem, veřejnosti a neziskových organizací. Participativní přístup podporuje spolupráci mezi různými skupinami, což by mělo vést ke konsenzuálním rozhodnutím, jež zohledňují potřeby a specifika jednotlivých regionů. Klíčovým aspektem je vytvoření prostoru pro veřejnou debatu, kde mohou různí aktéři diskutovat a hledat společná řešení a kompromisy. Důležitým nástrojem jsou integrované přístupy jako Místní Agenda 21, URBACT a komunitně vedený místní rozvoj (CLLD), které podporují síťování a spolupráci mezi obcemi a regiony. Doplněny mohou být o dílčí inovativní postupy, např. participativní rozpočtování.

18.3 Obce podporují zachování, obnovu a rozvoj hmotného a nehmotného kulturního a přírodního dědictví na svém území.

Obce pečují o místní kulturní dědictví hmotné i nehmotné, kulturní události a přírodní krajinu, přičemž se zaměřují na jejich udržitelný rozvoj a integraci do života komunity. Spolupráce s místními organizacemi, občany a odborníky je klíčová pro efektivní ochranu a obnovu tohoto dědictví. Podpora kulturního dědictví a památkové ochrany je ve městech i v malých obcích strategickou investicí s dlouhodobým potenciálem. Specifická pozornost je věnována kulturnímu a kreativnímu průmyslu jako motoru sociální a ekonomické změny.

18.4 Jsou podporovány udržitelné formy cestovního ruchu, zejména v environmentálně citlivých lokalitách.

Stát bude podporovat takové formy cestovního ruchu, které nenarušují život místních komunit, životní prostředí, kulturní dědictví a neohrožují současný nebo budoucí rozvoj v území. Je třeba citlivě nastavovat všechny parametry cestovního ruchu, ať jde o jeho druh, návštěvnickou kapacitu nebo třeba dopravní a infrastrukturní řešení. Důležitá je také podpora vzdělávání turistů a místních obyvatel o významu udržitelnosti a ochrany přírody stejně jako ochrana lokalit hodnotných z přírodního hlediska.

19. Města a obce omezily emise skleníkových plynů a adaptovaly se na negativní dopady změny klimatu.

19.1 Města a obce předcházejí dopadům změny klimatu a jsou schopny se jim přizpůsobit.

Bude třeba minimalizovat negativní dopady změny klimatu na města a obce i zvyšovat komplexitu městského a krajinného plánování. To zahrnuje zlepšení infrastruktury pro hospodaření s vodou, vytváření zelených ploch a podporu modrozelené infrastruktury, která pomáhá snižovat tepelný efekt měst a zlepšuje kvalitu ovzduší. Obce by měly také podporovat energetickou účinnost a využívání obnovitelných zdrojů energie ke snížení emisí skleníkových plynů. S tím půjde ruku v ruce rozvoj komunitní energetiky, tj. výroby, akumulace a sdílení energie, vyžadující spolupráci mezi obecními zdroji a distribucí, aby mohlo dojít k efektivnímu propojení výroby a spotřeby v širší lokalitě. Pro budování odolnosti je klíčová spolupráce mezi státem, regiony a místními komunitami na vytváření krizových plánů a rozvoji schopnosti rychle reagovat na klimatické extrémny, jako jsou povodně, sucha a vlny veder. Kromě toho je důležité zvyšovat povědomí obyvatel o změně klimatu a podporovat jejich aktivní zapojení do adaptačních procesů, což zahrnuje vzdělávání a participaci na plánování a realizaci opatření. Stát bude i nadále podporovat obce v přípravě plánů a realizaci opatření k redukci emisí znečišťujících látek do ovzduší a snižování uhlíkové stopy. Obce se mohou dobrovolně zapojit do evropských iniciativ typu Pakt starostů a primátorů pro udržitelnou energii a klima nebo Klimaticky neutrální města.

19.2 Snižuje se počet a intenzita městských tepelných ostrovů.

Je třeba všemi způsoby zmírňovat efekt městských tepelných ostrovů, které vznikají v důsledku husté zástavby a nedostatku zelených ploch, které vedou k vyšším teplotám ve městech oproti okolnímu venkovu. Klíčovými opatřeními jsou zvyšování podílu zelených a modrých infrastruktur, jako jsou parky, stromy, zelené střechy a fasády, které pomáhají ochlazovat městské prostředí a zlepšovat kvalitu ovzduší. Obce by měly podporovat používání propustných materiálů na chodnících a silnicích, které umožňují vsakování dešťové vody a snižují odtokové hodnoty. Důležité je také zohlednit tepelnou zátěž při územním plánování a podporovat architektonická řešení, která minimalizují tepelný efekt budov.

19.3 Zvyšuje se tempo renovací všech budov, tak aby bylo dosaženo bezemisního fondu budov.

České budovy mají zatím jednu z nejvyšších spotřeb energie na metr čtvereční v EU. Nové stavby musí být od roku 2030 navrženy a postaveny tak, aby jejich provoz byl bezemisní. Stávající budovy, zejména ty s nižšími energetickými třídami, by měly být postupně renovovány, aby dosáhly vyšší energetické účinnosti. To zahrnuje zateplení, výměnu oken,

modernizaci vytápěcích a chladicích systémů a implementaci inteligentních technologií pro řízení spotřeby energie. Podle evropské směrnice EPBD IV by celý evropský fond budov měl být bezemisní do roku 2050. K dosažení těchto cílů je nezbytná spolupráce mezi státem, obcemi, developery a vlastníky budov, motivace k soukromým investicím do energeticky úsporných opatření a poskytování finančních a technických podpůrných nástrojů.

19.4 Zvyšuje se počet veřejně přístupných prvků modrozelené infrastruktury v městských aglomeracích a vzrůstá jejich propojenost.

Jednou z podstatných složek adaptace na změnu klimatu je rozvoj prvků modrozelené infrastruktury v urbánní zástavbě, zejména v podobě rozšiřování a propojování zelených a modrých ploch ve městech (parky, zahrady, vodní plochy, stromořadí, zelené střechy a fasády). Důležitou součástí je zajištění propojení těchto prvků tak, aby tvořily souvislou síť, která umožňuje pohyb lidí a druhů v rámci městské aglomerace. To vyžaduje spolupráci mezi městskými plánovači, veřejnou správou a místními komunitami, přičemž je kladen důraz na inovativní a udržitelné přístupy při plánování a realizaci projektů.

19.5 Významně se rozvíjí infrastruktura umožňující aktivní mobilitu.

Je nutné rozvíjet různé formy bezemisní a nízkoemisní dopravy a snižovat individuální automobilovou mobilitu. Tento rozvoj zahrnuje výstavbu a údržbu bezpečných a propojených cyklostezek, chodníků, pěších zón a veřejných prostranství, které jsou přístupné a pohodlné pro všechny uživatele, včetně dětí, seniorů a osob s omezenou mobilitou. Důležitou součástí je integrace těchto prvků se spolehlivou, bezpečnou, dostupnou a integrovanou veřejnou dopravou (intermodalita). Klíčová je spolupráce mezi městskými plánovači, dopravními inženýry a komunitami při plánování a realizaci projektů. Obce se mohou na změny připravit zpracováním Strategického plánu udržitelné městské mobility (SUMP).

19.6 Zvyšuje se počet bezemisních a nízkoemisních vozidel a úměrně s tím se rozvíjí příslušná infrastruktura.

Čistá mobilita přinese zvyšování podílu elektromobilů, hybridních vozidel a dalších vozidel s nízkými nebo nulovými emisemi ve veřejné i soukromé dopravě. Pro úspěšnou integraci těchto vozidel je nezbytné budovat a rozšiřovat infrastrukturu, jako jsou dobíjecí stanice pro elektromobily a stanice pro alternativní paliva, které umožní pohodlné a efektivní využití těchto technologií. Města a obce by měly také podporovat iniciativy pro sdílení vozidel a multimodální dopravní systémy, které kombinují různé formy dopravy, aby zvýšily jejich efektivitu a dostupnost. Důležitá je spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem, inovace v technologiích a zajištění komfortní a spolehlivé veřejné, resp. hromadné dopravy.

19.7 Klesá množství komunálního odpadu ukládaného na skládky. Stoupá množství separátně vyříděného a využitého biologického odpadu.

Obce se musí co nejdříve začít připravovat na zákaz skládkování odpadu vhodného k recyklaci, který začne platit od roku 2030. Proto je pro obce klíčové zaměřit se na předcházení vzniku odpadů. V případě, že odpad již vznikl, je nutné využívat v maximální možné míře principy oběhového hospodářství. Obce by měly zvyšovat dostupnost a efektivitu systémů pro třídění odpadu, včetně rozšíření sběrných míst a osvěty občanů o důležitosti správného třídění. Podpora kompostování a využívání biologického odpadu k výrobě bioplynu nebo k obohacení půdy snižuje emise skleníkových plynů a vytváří zdroje pro obnovitelnou energii a zlepšení kvality půdy.

20. Územní veřejná správa cíleně využívá nástroje pro udržitelný rozvoj municipalit.

20.1 Ústřední státní správa metodicky podporuje a rozvíjí nástroje udržitelného rozvoje municipalit.

Státní správa hraje klíčovou roli ve vývoji a implementaci nástrojů, které pomáhají municipalitám integrovat principy udržitelnosti do svých plánovacích a rozvojových procesů. To zahrnuje podporu pro aplikaci moderních technologií, rozvoj participativních přístupů, zajištění vzdělávacích programů a sdílení osvědčených postupů mezi městy a obcemi. Stát také zajišťuje finanční a legislativní rámec, který umožňuje efektivní implementaci udržitelných projektů a iniciativ. Bude rozšiřováno povědomí a znalosti místní a regionální správy o významu a potenciálu lokalizace SDGs.

20.2 Územní veřejná správa má dostatečné institucionální kapacity pro výkon agendy udržitelného rozvoje.

Metodická podpora se neobejde bez dostatečných kapacit řešit širokou škálu problémů a vykonávat přenesenou působnost. Je třeba zajistit dostatečné lidské, finanční a datové zdroje, které umožňují efektivní plánování a realizaci opatření v oblasti udržitelného rozvoje. Rozhodování zahrnující územní dimenzi musí probíhat na základě kvalitních dat. Zohledněny mají být populační prognózy, je nutné sledovat socioekonomické trendy včetně migrace a další relevantní ukazatele včetně jejich predikcí. Klíčovou součástí je také zvyšování odbornosti zaměstnanců prostřednictvím vzdělávacích programů, školení a výměny zkušeností (síťování), což posiluje jejich schopnost řešit komplexní problémy a přijímat rozhodnutí založená na důkazech. Dále je třeba podporovat a posilovat spolupráci a sdílení kapacit na meziobecní úrovni, jež může být jedním z řešení jak zvyšovat schopnosti obcí a zajišťovat základní veřejné služby i plnit další rozvojové potřeby.

Klíčové strategie pro naplnění klíčové oblasti Obce a regiony

- Digitální Česko
- Dopravní politika České republiky 2021-2027 s výhledem do roku 2050
- Klientsky orientovaná veřejná správa ČR 2030
- Koncepce bydlení České republiky 2021+
- Politika ochrany klimatu
- Státní politika životního prostředí 2030 s výhledem do 2050
- Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (2019)
- Strategie resortu Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030
- Strategie rodinné politiky 2024-2030
- Strategie romské integrace 2021-2030
- Strategie rovnosti žen a mužů 2021-2030
- Strategie sociálního začleňování 2021-2030
- Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi 2021-2030
- Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

Relevantní strategie pro naplnění klíčové oblasti Obce a regiony

- Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025
- Aktualizace Národního akčního plánu čisté mobility
- Plán odpadového hospodářství ČR 2015–2024
- Strategie rozvoje cestovního ruchu ČR 2021-2030

Globální rozvoj

Vize

Česká republika jako sebevědomý, prozápadně orientovaný a kooperativní člen mezinárodního společenství svou domácí i zahraniční politikou hájí zájmy svých občanů, klade důraz na rozvoj stabilních partnerství s demokratickými zeměmi, prosazování českých ekonomických zájmů, evropských hodnot a principů udržitelného rozvoje v EU a ve světě. Podílí se na globální implementaci Cílů udržitelného rozvoje, posiluje partnerství mezi sektory a soustředí se na snižování zranitelnosti a posilování odolnosti v kontextu aktuálních globálních výzev.

Cíle

21. Česká republika racionálně, aktivně a s důrazem na národní priority spoluutváří prostředí podporující udržitelný rozvoj na globální úrovni a na úrovni Evropské unie.

21.1 Česká republika prosazuje národní a evropské hodnoty a podporuje globální implementaci mezinárodních závazků v oblasti udržitelného rozvoje, sama tyto závazky plní.

Tváří v tvář globálním výzvám, kterými jsou např. změna klimatu, ztráta biodiverzity, digitalizace, geopolitické napětí, přetrvávající globální i vnitrostátní nerovnosti či obnova po pandemii, usiluje ČR o bezodkladný a systematický přístup k řešení těchto výzev a zdůrazňuje v něm význam bilaterální a multilaterální spolupráce se státy EU, OSN, NATO a dalšími mezinárodními partnery. Česko bude dále snižovat kritické závislosti ve strategických sektorech ekonomiky a prostřednictvím surovinové diplomacie nahrazovat dodávky energetických i jiných surovin z Ruska či jiných autoritářských a nestabilních států dodávkami od odpovědných partnerů a usilovat o dosažení významné míry strategické autonomie. Na úrovni EU podporuje ČR cíl dosažení klimatické neutrality do roku 2050 a podporuje také další iniciativy v oblasti udržitelného rozvoje včetně Zelené dohody pro Evropu. V oblasti obchodní politiky poskytuje v souladu s EU zvýhodněný přístup na trh rozvojovým zemím. Globální plnění Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) ČR podporuje prostřednictvím mezinárodní spolupráce, včetně rozvojové spolupráce a humanitární pomoci a podpory inovací a technologického transferu. ČR bude v souladu s doporučeními OECD usilovat o plnění svých závazků týkajících se oficiální rozvojové pomoci (ODA – *Official Development Assistance*) ve výši 0,33 % HND, klimatických financí a mobilizace dalších finančních prostředků na podporu rozvojových zemí. Svůj postup v této oblasti řídí strategicky, za pomoci Strategie zahraniční rozvojové spolupráce 2018-2030. Spolu s ostatními členskými státy a institucemi EU v rámci iniciativ a přístupu *Team Europe* bude ČR účelně a koherentně pomáhat třetím zemím čelit aktuálním rozvojovým výzvám. ČR bude také podporovat využívání finančních nástrojů na

podporu investic do udržitelného rozvoje a implementace SDGs, včetně zapojení do delegované spolupráce a do vlajkových projektů strategie *Global Gateway*. Ve spolupráci s OECD a dalšími mezinárodními organizacemi bude ČR prohlubovat spolupráci s rozvojovými zeměmi v daňových otázkách a podporovat iniciativy v oblasti oddlužení nejchudších zemí a bude se podílet na probíhající reformě mezinárodních rozvojových bank s cílem mobilizace prostředků i pro křehké a nestabilní země. Na poli mezinárodních organizací bude zároveň usilovat o rovné zapojení zemí globálního Jihu do rozhodovacích procesů. V neposlední řadě se bude ČR v následujícím období rovněž aktivně zapojovat do přípravy globální vize a agendy udržitelného rozvoje pro období po roce 2030.

21.2 Česká republika na globální úrovni i na úrovni Evropské unie podporuje naplnění Cílů udržitelného rozvoje a specificky Cíle č. 16 Mír, spravedlnost a silné instituce.

ČR podporuje posílení efektivního multilateralismu založeného na pravidlech jako nadále nejvhodnějšího prostředku pro řešení současných a budoucích globálních výzev, a to např. prostřednictvím své kandidatury do Rady bezpečnosti OSN pro roky 2032–2033. Reaguje na geopolitické výzvy, jako je ruská agrese na Ukrajině, a usiluje o intenzivnější spolupráci se třetími zeměmi a mezi členskými státy EU, NATO a dalšími mezinárodními partnery. ČR jako součást problematiky globální bezpečnosti vnímá v širším smyslu prevenci a řešení konfliktů, tematiku lidských práv, nerovností, změny klimatu a energetickou a kybernetickou bezpečnost. Lidská práva, demokracii a budování odpovědných a transparentních institucí podporuje ČR v cílových zemích také v rámci transformační spolupráce.

21.3 Česká republika zvyšuje informovanost společnosti o problematice globálního rozvoje.

Česká republika klade důraz na zvyšování informovanosti o problematice globálního udržitelného rozvoje a významu zahraniční rozvojové spolupráce ve společnosti, přičemž se zaměřuje na prohlubování povědomí o globálních souvislostech a šíření osvěty. Důraz je kladen na zapojení širokého spektra partnerů, včetně zástupců občanského sektoru, soukromých firem, akademické sféry a široké veřejnosti, čímž se ČR snaží přispět k informovanější a angažovanější společnosti v oblasti globálních výzev a udržitelného rozvoje.

21.4 Česká republika aktivním prosazováním svého postoje posiluje svou přidanou hodnotu pro působení v mezinárodních organizacích (zejména NATO a OSN) a v Evropské unii.

Součástí působení v mezinárodních organizacích musí být konzistentní a koherentní vystupování ČR při diskusích o mezinárodních výzvách a udržitelném rozvoji na mezinárodních fórech, neboť to zvyšuje efekt její zahraniční politiky, posiluje její důvěryhodnost a přispívá k šíření dobrého jména České republiky ve světě. V rámci organizací pro udržitelný rozvoj klíčových, např. OSN, EU, NATO či OECD, bude ČR prosazovat priority formulované v *ČR 2030* a souvisejících resortních strategiích, podporovat globální implementaci Agendy 2030 a zasazovat se o respektování lidských práv a demokratických principů. Z důvodu posílení přidané hodnoty svého působení v mezinárodních organizacích bude Česká republika rozvíjet meziresortní koordinaci, podporovat zapojení českých odborníků do programů a projektů a podporovat jejich účast ve volených orgánech těchto organizací.

22. Posílením koherence vnitřních politik s vnějším dopadem podporuje Česká republika globální udržitelný rozvoj.

22.1 Česká republika průběžně promítá do koncepčních dokumentů a nástrojů vnějších politik přijaté mezinárodní závazky a prosazuje národní priority v oblasti udržitelného rozvoje.

Česká republika průběžně integruje přijaté mezinárodní závazky a národní priority v oblasti udržitelného rozvoje do své legislativy, koncepčních dokumentů i nástrojů vnějších politik. Soustředí se přitom zejména na zajištění jejich koherence, zapojení všech relevantních aktérů do procesu jejich vzniku, vyhodnocování i revizí, sběr dat a pravidelné výkaznictví. Tzv. *spill-over* efekty neboli třecí plochy mezi sektorovými politikami (např. ochrana životního prostředí v kontextu mezinárodní energetické bezpečnosti a potravinového zabezpečení) a jejich synergie (např. pokrok v oblasti zdraví prostřednictvím investice do vzdělání) posuzuje a řeší ve prospěch udržitelného rozvoje skrze nové nástroje v oblasti vládnutí, např. prostřednictvím posuzování dopadů, které nejsou pokryty v rámci hodnocení dopadů regulace (RIA). V této oblasti mimo jiné monitoruje přístupy a zkušenosti dalších zemí. Prostřednictvím komunikačních kampaní směřovaných na odbornou i širší veřejnost a státní správu ČR zároveň usiluje o zvyšování povědomí o principech koherence politik pro udržitelný rozvoj a implementaci standardů pro nefinanční reporting.

22.2 Česká republika sleduje přeshraniční efekty domácích politik a omezuje negativní vliv těchto politik na globální směřování k udržitelnému rozvoji.

Veřejná správa, za využití mezinárodních zkušeností, průběžně sleduje a vyhodnocuje dopady domácích politik na jiné země s cílem snižovat negativní stopu ČR v těchto zemích a posilovat přidanou hodnotu vnějšího působení ČR v oblasti politické, bezpečnostní, environmentální, obchodní i rozvojové a humanitární. Prostřednictvím inovativních monitorovacích nástrojů a metod tak zajistí včasnou identifikaci a hodnocení dopadu tzv. přeshraničních efektů (*transboundary effects*), kterými jsou např. emise skleníkových plynů, sociální či migrační toky nebo environmentální a sociální odpovědnost dodavatelských řetězců.

22.3 Česká republika aktivně prosazuje sledování a naplňování koherence politik na úrovni Evropské unie, ve vnějších politikách Evropské unie a na globální úrovni.

Česká republika usiluje o zajištění souladu mezi globálními, evropskými a národními prioritami v oblasti udržitelného rozvoje a zohlednění principů a cílů Agendy 2030 ve všech relevantních sektorových politikách. V rámci EU ČR podporuje začlenění klíčových principů udržitelného rozvoje do unijních strategií a dokumentů, s důrazem na harmonizaci vnitřních a vnějších politik a minimalizaci negativních dopadů vnitřních politik na třetí země, zejména země globálního Jihu. Principy koherence politik pro udržitelný rozvoj ČR aktivně prosazuje i v dalších mezinárodních organizacích, např. v rámci OSN/EHK a OECD.

Klíčové strategie pro naplnění klíčové oblasti Globální rozvoj

- Politika ochrany klimatu
- Strategie rovnosti žen a mužů 2021-2030
- Strategie zahraniční rozvojové spolupráce České republiky 2018-2030

Relevantní strategie pro naplnění klíčové oblasti Globální rozvoj

- Koncepce environmentální bezpečnosti 2021-2030 s výhledem do roku 2050
- Koncepce podpory lidských práv a transformační spolupráce
- Koncepce zahraniční politiky České republiky
- Strategie globálního rozvojového vzdělávání a osvěty o globálních souvislostech
- Strategie humanitární pomoci na rok 2024
- Strategie podpory Čechů v institucích EU
- Strategie pro uplatňování českých občanů v mezinárodních organizacích

Dobré vládnutí

Vize

V České republice se vládne demokraticky a současně dlouhodobě efektivně. Veřejná správa je moderní a štihlá. Česká republika preferuje při zaměstnávání ve veřejné správě kvalitu před kvantitou. Struktura vládnutí je odolná, pružná a inkluzivní. Lidé participují na rozhodování o věcech veřejných, stát jim k tomu vytváří vhodné podmínky a v participaci je podporuje. Veřejná správa prostřednictvím veřejných politik dlouhodobě zvyšuje kvalitu života obyvatelstva České republiky a naplňuje přitom cíle a principy udržitelného rozvoje.

Cíle

23. Veřejná správa i občanská společnost mají znalosti a dovednosti, jež jim umožňují dobře hrát svou roli v procesu tvorby politik.

23.1 Vzdělávání ve veřejné správě reálně rozvíjí systémové uvažování, schopnost zapojovat veřejnost do tvorby politik a zprostředkovává jak nejnovější vědecké poznatky, tak kontakt se zkušenostmi z jiných zemí.

Veřejná správa si vytvoří substantivní představu o žádoucích kompetencích – nikoli pouze specifických znalostech – a soustředí se na její dosažení. Kompetence budou zohledňovat národní a globální výzvy, před kterými veřejná správa jako organizace stojí (např. schopnost pracovat týmově, orientovat služby na příjemce (*human-centred approach*), schopnost zvládat práci s digitálními nástroji a umělou inteligencí, dovednost realizovat participativní procesy, komunikační dovednosti a schopnost pokročilé práce s daty v případě analytiků). Nástroji jsou např. systémy vzdělávání ve státní službě, systémy stáží v institucích EU, kompetenční centra veřejné správy, projekty spolupráce Vládního analytického útvaru a analytických útvarů ministerstev apod.

23.2 Systém vzdělávání a aktivity neziskového sektoru zajišťují rozvoj dovedností, které obyvatelům umožní smysluplné zapojení do tvorby politik.

Podílet se smysluplně na tvorbě politik – od práce s informacemi po pravidla diskuse – je dovednost, kterou si může osvojit každý občan. Stát bude dbát na její zahrnutí do systému vzdělávání včetně vzdělávání dospělých (tzv. občanské vzdělávání) a bude poskytovat veřejnosti příležitost, aby tyto dovednosti využívala. Veřejná správa bude za tím účelem také rozvíjet dle svých možností dlouhodobé partnerství s neziskovým sektorem.

24. Veřejné politiky jsou soudržné ve vztahu k Cílům udržitelného rozvoje reprezentovaným strategickým rámcem Česká republika 2030

24.1 Veřejná správa má dostatečnou institucionální kapacitu k vytváření soudržných politik.

Bude fungovat efektivní horizontální i vertikální koordinace veřejné správy. Koordinace musí být účinná. Zužitkovat lze existující komunikační kanály typu poradních orgánů vlády, systému kontaktních míst/osob pro agendu udržitelného rozvoje, či setkávání státních tajemníků. Prospělo by přetvoření Úřadu vlády do skutečného koordinačního centra (*centre of government*).

24.2 Instituce veřejné správy formulují dlouhodobé záměry a jejich naplňování řídí pomocí strategických materiálů.

Strategie veřejné správy budou určovat primárně účely/hodnotové záměry, časové horizonty a mechanismy zpětné vazby, které umožní zhodnotit postup. Dlouhodobě bude preferováno snížení množství tematických a sektorových strategií a integrace strategií do větších provázaných celků. Přinejmenším u klíčových sektorových a tematických strategií budou odhadnuty náklady jejich dosažení a bude existovat systém propojení mezi dlouhodobými strategickými cíli a alokací prostředků. Žádné strategie nebudou v rozporu ČR 2030, klíčové strategie budou k naplnění cílů ČR 2030 aktivně přispívat.

24.3 Veřejné politiky jsou založeny na dostupných znalostech a jsou systematicky posuzovány předem s ohledem na možné dopady na příjemce, vedlejší dopady a dlouhodobé dopady.

Politiky budou vznikat a soudržnost si budou udržovat díky nástrojům předvídatelného, transparentního a na pravidlech postaveného hodnocení dopadů. Klíčovou roli na národní úrovni bude mít hodnocení dopadů regulace (RIA), včetně jejich jednotlivých složek (např. hodnocení dopadů na životní prostředí, na rovnost žen a mužů, rodinu či území). Rozhodování na všech úrovních veřejné správy bude brát v potaz data (evidence-informed) a bude využívat informace z analytické práce veřejné správy.

24.4 Veřejné politiky jsou systematicky vyhodnocovány jak průběžně, tak zpětně.

Politiky budou vyhodnocovány přednostně jako celky, tedy jako kombinované působení regulativních, distributivních a redistributivních nástrojů. Bude fungovat ex post RIA. Každá strategie bude vybavena evaluačním mechanismem a prováděny budou evaluace, nikoli pouze monitoring plnění úkolů. Vedle ex post evaluací budou strategie pracovat s průběžnými evaluacemi, které umožní korigovat směr a rychlost plnění cílů. Aby mohly být politiky vyhodnocovány, je nezbytné již předem stanovit účel, kterého má určitá veřejná politika dosáhnout.

25. Data a informace pro potřebu tvorby politik jsou kvalitní, snadno dostupné a umožňují informované rozhodování

25.1 Systém sběru a sdílení dat a informací - respektujíc právo na soukromí a informační sebeurčení subjektů - funguje takovým způsobem, že jsou možné adekvátní analýzy problémů, tvorba variant řešení, ex ante hodnocení dopadů a hodnocení výsledků politik.

Rozvine se systém, který datové a informační potřeby veřejné správy pravidelně aktualizuje a propojí zdroje z různých oblastí. Vhodným rámcem pro tento účel je digitalizace. Součástí systémového řešení bude zákonná povinnost veřejné správy provádět datový přezkum, během kterého budou identifikována data, kterými konkrétní organizace disponuje. Na základě toho budou vytvářeny popisy dat, které budou evidované a snadno dohledatelné ve veřejném registru.

25.2 Data a informace veřejné správy jsou obyvatelům dostupné v takové formě, která jim maximálně usnadňuje podíl na tvorbě politik.

Bude existovat snadný a včasný přístup veřejnosti k relevantním informacím. Základem bude digitalizace a otevřená datová infrastruktura (*open linked data*). Ze zřetele nebude ovšem puštěna ani skupina lidí, kteří se v digitálním prostředí nemohou či nechtějí pohybovat (*digital gap*).

25.3 Výzkum výrazně přispívá k tvorbě politik, jak dlouhodobě, tak v návaznosti na bezprostřední poptávku.

Spolupráce veřejné správy s odbornými pracovišti (např. vysoké školy, výzkumné organizace, Akademie věd ČR, veřejné výzkumné instituce) bude intenzivní. Státní systém podpory výzkumu a vývoje bude k této spolupráci vytvářet podmínky a bude ji povzbuzovat. Nástroji jsou např. resortní výzkumné organizace, dlouhodobě působící výzkumná konsorcia (model programu TA ČR PPŽ 3), mise v rámci RIS3 strategie apod.

26. Inovace v tvorbě veřejných politik jsou trvalou součástí fungování veřejné správy na všech úrovních

26.1 Funguje systém podpory inovací v tvorbě veřejných politik.

Inovacemi v procesu poskytování služeb veřejné správy a v obsahu politik nebudou jen drobná zlepšení, ale také soustředěné úsilí ve vztahu k předem danému dlouhodobému cíli (*mission-oriented innovation*) a schopnost pracovat s různými variantami budoucího vývoje v prostředí zásadní nejistoty (*anticipatory innovation*). Nestačí „dělat věci správně“, je třeba současně „dělat správné věci“. Organizačně k tomu budou přispívat např. nástroje řízení kvality ve služebních úřadech, designovací a experimentální *policy labs*, forsightové nástroje apod.

26.2 Experimentální testování je rozšířenou formou tvorby veřejných politik.

K prověření efektů zamýšlených řešení je klíčové vyhodnotit aktuální vědění, včetně vědění zahraničního, a využívat různé formy testování na malých vzorcích při důsledném vyhodnocování (např. *randomized controled trial*, prototypování, *regulatory sandbox*, pilotáže apod.).

26.3 Deliberace je rozšířenou formou tvorby veřejných politik.

Deliberace představuje metodu diskuse, v níž se snažíme zdůvodnit své návrhy za pomoci argumentů. Rozhodnutí pak mohou být konsensuální. I když se konsensu nedosáhne a pak legitimně rozhodne politická většina, jsou touto cestou vzaty v potaz různé perspektivy. Prvek deliberace se využije zvláště ve fázi přípravy politik, volby jejích východisek a cílů. Nástroji jsou např. fóra vytvořená na základě tzv. miniveřejností (občanské poroty, občanské panely/*deliberative polls*), dlouhodobě fungující poradní orgány vlády, konzultační portály veřejné správy apod.).

27. Veřejné politiky zvyšují demokratičnost a dlouhodobou efektivitu vládnutí

27.1 Rozhodování o podobě politik je reprezentativní a přímý podíl na rozhodování je nedílnou součástí tvorby politik.

Reprezentativnost demokracie bude sledována nejen v ústavně zaručených právech, ale též v praktickém provedení. Veřejná správa bude vědět, jak ve svém vlastním fungování zohlednit názory a potřeby různorodých skupin obyvatelstva. Budou využívány formy přímého zapojení do rozhodování (např. participativní rozpočtování apod.).

27.2 Veřejná debata nikoho nevylučuje a umožňuje posoudit původ a hodnotu informací.

Stát bude aktivní ve své strategické komunikaci, a to s důrazem na obecnou srozumitelnost svých sdělení a s ohledem ke specifitě různých společenských skupin. Stát pomůže adaptovat veřejnou debatu jako celek na digitální prostředí a jeho systémové prvky (působení algoritmů a umělé inteligence, vytváření tzv. názorových a informačních bublin, rychlost šíření). Nejde jen o získání relevantních informací, ale též o schopnost a možnost odlišit je od informací záměrně zavádějících (*fake news* a *deep fakes*) a od dezinformací. Bude přitom fungovat účinná bariéra proti nenávistným veřejným výrokům (*hate speech*). Péče bude věnována pluralitě médií a médiím veřejné služby.

27.3 Stát dokáže zajistit všem svým obyvatelům přístup ke spravedlnosti a ochraně práv na základě znalosti jejich potřeb a problémů.

Stát bude mít dostatečnou představu o problémech, se kterými se jeho obyvatelé setkávají při ochraně a vymáhání svých práv a způsobech jejich řešení. Soudnictví bude kvalitní, dostupné a rychlé, ve svých rozhodnutích nebude vykazovat výrazné regionální odchylky. Jako doplněk budou fungovat další systémy pro řešení sporů (např. v oblasti ochrany spotřebitele, zaměstnanosti apod.), pokud budou řešení konkrétního problému sloužit lépe než soudnictví. V dosažení spravedlnosti bude lidem skýtat podporu aktivní boj státu proti nerovnému zacházení (ať již má podobu korupce, či diskriminace na jiném základě) a účinná pomoc pro případ, že se s někým nezachází rovným způsobem. Vedle rychlého a transparentního rozhodování veřejné správy a soudů jsou pro tento účel zvláště užitečné národní lidskoprávní instituce dle Pařížských principů a dobrá ochrana oznamovatelů protiprávního a neetického jednání.

27.4 Služby a procesy veřejné správy jsou digitalizovány všude tam, kde to přináší prospěch z hlediska konečných příjemců dané služby či procesu.

Využije se plně potenciál digitalizace a umělé inteligence ve státní správě i krajské a místní samosprávě. Klíčem bude to, zda digitalizace znamená z hlediska příjemce skutečný přínos, jestli přispívá k účelu, pro který je politika vytvářena nebo služba poskytována. Prvotním bude vždy rozvaha, zda má určitý proces smysl, teprve poté se bude řešit, zda jej digitalizovat. Současně se bude brát v potaz, že ne všichni se mohou nebo chtějí v digitálním prostředí pohybovat (*digital gap*). Stejným klíčem se bude řídit způsob a rozsah využití umělé inteligence, zvláště složitějších forem. Pečlivá pozornost bude současně věnována i rizikům digitalizace a umělé inteligence, od klasických problémů kyberbezpečnosti přes riziko role umělé inteligence jako poslední instance rozhodnutí až po kontrolu nad využíváním dat.

27.5 Veřejné zadávání je strategické a v souladu s principy 3E.

Veřejná správa půjde příkladem a svou nákupní sílu zároveň využije strategicky jako páku pro naplnění vizí a cílů v prioritních oblastech národní politiky. Veřejné zadávání bude v souladu s principy 3E, standardním nástrojem se stane přezkoumání vazby mezi strategickými záměry, vynaloženými prostředky a dosaženými výsledky (*spending review*).

27.6 Stát dokáže zajistit bezpečnost.

Bezpečnost jednotlivců, komunit i společnosti jako celku se opírá o stát, jeho roli v tom nemůže nikdo zastoupit. Nejde jen o tradiční rozměr vnitřní bezpečnosti (např. boj s kriminalitou a její prevence vč. účinného předcházení recidivě, boj proti organizovanému zločinu, ochrana dětí před zneužíváním, boj proti terorismu a jeho prevence, péče o oběti trestných činů apod.), bezpečnost má též rozměry sociální, ekonomický a environmentální. Bude rozvíjen systém předvídání krizových situací a přípravy reakce na ně, ať již jsou to krizové situace jakéhokoliv původu.

Klíčové strategie pro naplnění klíčové oblasti Dobré vládnutí

- Digitální Česko
- Klientsky orientovaná veřejná správa ČR 2030
- Strategie rovnosti žen a mužů 2021-2030
- Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi 2021-2030

Relevantní strategie pro naplnění klíčové oblasti Dobré vládnutí

- Bezpečnostní strategie 2023
- Digitální dekáda
- Koncepce boje proti extrémismu a předsudečné nenávisti 2021-2026
- Koncepce environmentální bezpečnosti 2021-2030 s výhledem do roku 2050
- Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025
- Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+
- Národní strategie kybernetické bezpečnosti
- Národní strategie umělé inteligence ČR 2030
- Národní strategie veřejného zadávání v ČR
- Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR (RIS3)
- Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 až 2027
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
- Strategie řízeného přístupu k datům pro zajištění podmínek pro kvalitní správu datového fondu VS ČR / Strategie pro správu dat ve veřejné správě ČR (2024-2030)
- Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+
- Vládní koncepce boje proti korupci na léta 2023 až 2026